

Lausuntotiivistelmä

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE
LAIKSI TYÖSUOJELUN YHTEISTOIMINTAHENKILÖIDEN
REKISTERÖINNISTÄ JA ERÄIKSI MUIKSI LAEIKSI

VN/203/2020 STM002:00/2020

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ/ työ- ja tasa-arvo-osasto/säädösyksikkö
9.9.2024

Sisällys

Johdanto	2
Lausuntokierros	2
Tiivistelmä lausuntopalautteesta	3
1 Esityksen kannatus tai vastustus yleisellä tasolla	5
2 Lain uudistamisen tarve ja yleisen tason kommentit esityksestä yleislainsäädännön kannalta	5
3 Tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävän yhteiskunnallinen merkitys ja esityksen tavoite työsuojelun edistämisestä	7
4 Julkisen hallintotehtävän antaminen ja rekisterinpitäjä	8
5 Ilmoitettavat tiedot	10
6 Työnantajan ilmoitusvelvollisuus ja -mahdollisuus (3 ja 6.1 §)	12
7 Muiden tahojen ilmoitusmahdollisuudet (4, 5, 6.2 ja 6.3 §)	18
8 Julkisuuslain ja tietojen luovutussäännösten (14 ja 15 §) suhde ja henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteet sekä rekisteröidyn oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä suoramarkkinointiin (8 §) .	20
9 Tietojen luovutus työsuojelua edistäviin käyttötarkoituksiin (15 §)	23
10 Maksuttomasti tietoa saavat tahot	25
11 Muita huomioita liittyen yleislainsäädäntöön tai esityksen teknisiin seikkoihin	26
12 Panostajalain ja työturvallisuuslain muutokset	28
13 Vaikutustenarviointi ja säätämisyjärjestysperustelut	28
14 Lausunnonantajat	28

Johdanto

Hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotettiin työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä annettavaa lakia sekä siitä johtuen muutosta työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnista annetun lain (44/2006), jäljempänä *valvontalain*, 47 §:ään. Lisäksi suunniteltiin panostajalain (423/2016) 1 ja 24 §:n sekä työturvallisuuslain (738/2002) 6 §:n muuttamista.

Tavoitteena oli, että ehdotettava työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä annettava laki sopisi tietoa koskevan yleislainsäädännön kokonaisuuteen ja vastaisi lainsäädännölle asetettuja vaatimuksia. Tavoitteena oli myös, että ehdotettavalla lailla edistettäisiin työsuojelua.

Työsuojeluhenkilörekisteristä annetun lain mukaan työsuojelun yhteistoimintahenkilöitä koskevien tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävää hoitaa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. Esityksen myötä tehtävä oli tarkoitus antaa lailla työmarkkinakeskusjärjestöjen yhdistykselle Työturvallisuuskeskukselle perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuna julkisena hallintotehtävänä.

Työsuojeluhenkilörekisteristä annetun lain tapaan ehdotetun työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä annettavan lain keskeisimmäksi sisällöksi suunniteltiin työnantajan velvollisuutta ilmoittaa työpaikan työsuojelun yhteistoimintahenkilöitä koskevia tietoja Työturvallisuuskeskukselle ja toisaalta ilmoitettujen tietojen luovuttamista erityisesti työsuojelua edistäviin käyttötarkoituksiin.

Lisäksi suunniteltiin, että panostajalain 1 §:ssä säädettäviä panostajalain soveltamisalan rajoituksia muutettaisiin. Lain soveltamisalasta oli tarkoitus poistaa muun muassa Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen virkatehtävät. Panostajalain 1 ja 24 §:ään sekä työturvallisuuslain 6 §:ään oli suunniteltu myös teknisiä muutoksia.

Esitysluonnoksessa oli kyse etenkin tietoa koskevasta yleislainsäädännöstä johtuvasta säädöshuollosta. Esitysluonnoksella ei ollut suoraa yhteyttä pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan. Esityksen valmistelussa oli kuitenkin otettu huomioon hallitusohjelman kirjaus työturvallisuuden edistämisestä sekä kirjaus yritysten hallinnollisen taakan keventämisestä.

Lausuntokierros

Esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 28.6.-30.8.2024. Lausuntoja pyydettiin 33 taholta, mutta muidenkin oli mahdollista antaa lausunto.

Ehdotettavaa työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä annettavaa lakia sovellettaisiin yleisesti eri toimialoilla, joten lausuntoja pyydettiin lähinnä työmarkkinakeskusjärjestöiltä ja työsuojeluviranomaisilta. Lausuntoja pyydettiin myös tahoilta, jotka voisivat mahdollisesti käyttää ehdotettavassa laissa tarkoitettuja tietoja työsuojelua edistäviin käyttötarkoituksiin. Henkilötietojen käsittelystä johtuvan lakisääteisen kuulemisvelvoitteen mukaisesti lausunto pyydettiin Tietosuojavaltuutetulta ja sen lisäksi muilta, tietoa koskevan yleislainsäädännön kannalta keskeisiltä ministeriöiltä ja viranomaisilta.

Panostajalakiin ja työturvallisuuslakiin ehdotettavia muutoksia silmällä pitäen lausuntoja pyydettiin muun muassa puolustusministeriöltä, sisäministeriöltä, Rajavartiolaitokselta ja panostajakoulutuslautakunnalta.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat, kuten lausuntopyyntö jakelulistoineen ja lausunnot, ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://stm.fi/hankkeet/tunnuksella/STM002:00/2020>. Lausuntopyynnön jakelulista ja lausunnonantajat on myös lueteltu tämän lausuntotiivistelmän viimeisessä luvussa.

Tiivistelmä lausuntopalautteesta

Lausunnonantajat kannattivat esitystä pääosin. Moni esitti silti joitakin huomioita tai korjauksia esitykseen. Lain uudistaminen katsottiin tarpeelliseksi. Katsottiin myös, että esitysluonnoksessa oli pääosin asianmukaisesti arvioitu ehdotettuihin säännöksiin liittyviä julkisoikeudellisia kysymyksiä ja ehdotuksen suhdetta hallinnon yleislakeihin ja että esitys vastasi aiempaa paremmin lainsäädännölle asetettuja vaatimuksia. Esityksessä todettiin kuitenkin vielä korjattavaa. Erityisesti eräitä informaatio-oikeudelliseen yleissääntelyyn liittyviä kysymyksiä tulisi arvioida vielä uudelleen jatkovalmistelussa.

Lähes kaikki lausunnonantajat kokivat työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden tietojen rekisteröinnin yhteiskunnallisesti merkitykselliseksi ja kannattivat esityksen tavoitetta työsuojelun edistämisestä. Pidettiin tärkeänä, että tietoja voitaisiin hyödyntää nykyistä tehokkaammin työsuojelun edistämiseen. Kuitenkin osa lausunnonantajista totesi, että esityksellä ei saavutettaisi tavoitetta työsuojelun edistämisestä ja kyse olisi vain hallinnollisen taakan vähentämisestä. Tämä johtuisi siitä, että voimassa olevan lain mukaisesta työnantajan ilmoitusvelvollisuudesta tehty ilmoitusvelvollisuutta rajaava tulkinta vahvistettaisiin esitetyllä lailla. Mahdollisuus työsuojeluinformaation tarjoamiseen pienille työpaikoille heikentyisi, vaikka niillä olisi sille eniten tarvetta.

Julkisen hallintotehtävän antamista Työturvallisuuskeskukselle kannatettiin. ”Julkista hallintotehtävää” tulisi kuitenkin välttää mainitsemasta säännöstekstissä. Muista poiketen yksi lausunnonantaja katsoi, että rekisteröinnin tulisi olla viranomaisen tehtävä, sikäli kun rekisteröinnille on viranomaistehtävien hoitamisen kannalta perusteita. Resurssisyyt eivät ole peruste antaa viranomaistehtävää yksityiselle. Rekisterin käyttötarkoitus on lähinnä Työturvallisuuskeskus ry:n toimintaedellytysten varmistaminen ja on kyseenalaista, onko rekisteristä lainkaan perusteita säätää laissa.

Rekisteriin ilmoitettavien tietojen minimointia kannatettiin. Silti yksi lausunnonantaja koki, että esitys asettaa huomattavan yksityiskohtaisia vaatimuksia työnantajalle ja lisää normitaakkaa. Toisaalta yhdessä lausunnossa esitettiin, että tulisi ilmoittaa myös työpaikan työterveyshuollon palvelun tuottaja, jotta tällekin voitaisiin lähettää työsuojelua edistävää tietoa. Esitettiin myös selkeyttäviä teknisiä huomioita ja eräs ilmoittamista helpottava toive liittyen tietojärjestelmään.

Esityksen mukaan työnantajalla olisi velvollisuus ilmoittaa tietoja ”työpaikan” (työsuojelun yhteistoiminnan kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden) työsuojelun yhteistoimintahenkilöistä, jos ”työpaikalla” täytyisi kaksi edellytystä (3 §). Jos edellytykset eivät täytyisi, ilmoituksen voisi tehdä vapaaehtoisesti (6.1 §). Ensimmäisen edellytyksen mukaan työnantajan olisi pitänyt teettää palveluksessaan olevalla tai vuokratulla henkilöstöllä työtä työpaikalla yli 30 kalenteripäivänä. Osa lausunnonantajista esitti kalenteripäivien nostamista vähintään 50 päivään ja osa halusi edellytyksen pois. Yli 30 kalenteripäivän edellytyksen myös koettiin saattavan aiheuttaa tulkintaongelmia.

Toisen edellytyksen mukaan työpaikalla tulisi työskennellä vähintään kymmenen työnantajan palveluksessa olevaa tai vuokrattua henkilöä. Tämän osalta mielipiteet jakautuivat puolesta ja vastaan ja kantoja perusteltiin kattavasti. Osa koki, että kaikilla työnantajilla tulisi olla ilmoitusvelvollisuus tai vähintään tulisi katsoa sitä, onko työpaikalla valittu tai tuleeko valita työsuojeluvaltuutettu. Todettiin myös, että valvontalain 29 §:n työsuojeluvaltuutetun valintavelvollisuuden edellytyksissä ei ole huomioitu vuokratyöntekijöitä. Esityksen mukaan työnantaja voisi ilmoittaa eräiden henkilöiden tietoja rekisteriin, jos henkilö on suostunut siihen (3.3 §). Tältä osin yksi lausuja katsoi, että Työturvallisuuskeskuksella tulisi olla keinot varmistua suostumuksesta. Eräässä lausunnossa todettiin myös, että ilmoitusvelvollisuuden ja eri tilanteita koskevan vapaaehtoisen ilmoittamisen kokonaisuus on epäselvä ja aiheuttaa hallinnollista taakkaa.

Kuitenkin lausunnoissa kannatettiin 4, 5 ja 6.3 §:ää (vapaaehtoinen ilmoittaminen yhteiseltä työpaikalta, työpaikkojen yhteisten vaarojen torjunnasta ja itsenäisen työnsuorittajan ilmoittaminen). Näin mahdollistettaisiin työsuojelutehtävissä toimivien henkilöiden pääsy rekisteriin. Ehdotettua 6.2 §:ää osa silti vastusti. 6.2 §:n mukaan henkilö, joka osallistuu työsuojelun yhteistoimintaan, mutta jonka tietoja ei ole ilmoitettu muiden säännösten nojalla, voisi ilmoittaa itsensä rekisteriin. Osa poistaisi 6.2 §:n muun muassa, koska säännöksen lisäarvo on epäselvä ja ”työpaikalta” voisi tulla päällekkäisiä ilmoituksia. Toisaalta jotkut esittivät säännöksen täsmennystä ja rajaamista tiettyyn tehtävään nimettyihin ja valittuihin henkilöihin.

Lausuntopalautteesta kävi myös ilmi, että eräitä informaatio-oikeudelliseen yleissääntelyyn liittyviä kysymyksiä tulisi ratkoa jatkovalmistelussa eri tavalla. Erityisesti julkisuuslain ja esitettyjen tietojen luovutussäännösten (14 ja 15 §) suhde sekä esityksessä valittu tietojensaajan henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste vaatisivat korjaamista. Oikeusperusteen valinta vaikuttaa puolestaan rekisteröidyn vastustamisoikeuteen (8 §). Jotkut lausujat pohtivat myös muun muassa sitä, miten kiello henkilötietojen käsittelystä suoramarkkinointiin kootaan.

Tietojen luovutuksesta työsuojelua edistäviin käyttötarkoituksiin (15 §) todettiin, että esityksessä huomioidaan eri tahojen tietotarpeet. Ongelmaksi nähtiin, että tietoja ei saisi pienten työpaikkojen osalta. Huomautettiin, että työsuojeluviranomaisen tulisi saada tietoja myös valvonnan suuntaamisen vaiheeseen, massavalvontaan. Lisäksi maininta Tapaturmavakuutuskeskuksesta toivottiin mukaan 15 §:ään, koska sillä on lakisääteisiä tehtäviä, jotka liittyvät työsuojelun edistämiseen.

Toisaalta lausuntopalautteessa koettiin tietojen käyttötarkoitukset varsin laveaksi ja esitettiin huoli, että niihin voi liittyä tietosuojahaasteita. Todettiin, että on tarpeen edelleen arvioida hyvin tarkoin rekisteriin ilmoitettavien tietojen käyttötarkoituksia ja tietojen luovutusta. Korostettiin, että tietojen luovutusta henkilötietojen käsittelynä on arvioitava erityisesti siitä näkökulmasta, onko henkilötietojen myöhempi käsittely yhteensopivaa tietojen alkuperäisen käsittelytarkoituksen kanssa.

Lisäksi kaivattiin perusteluja, miksi henkilötietojen käsittelytoimet, esimerkiksi oikeus saada henkilötietoja suoramarkkinointia varten, ovat demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide työsuojelun edistämisen turvaamiseksi. Todettiin myös, että tietojenpyytäjän tulisi rajoittaa pyytämänsä tiedot vain oman käyttötarkoituksensa, yleensä työsuojelun edistämisen, kannalta tarpeellisiin tietoihin. Työturvallisuuskeskuksen tulisi säännöllisesti ja johdonmukaisesti seurata tietopyyntöjä ja arvioida niiden perusteita.

Esityksen valinta antaa tietoa maksuttomasti eräille tahoille herätti kritiikkiä yhdessä lausunnossa. Pidettiin ongelmallisena muun muassa kilpailuneutraliteetin kannalta, että laissa säädettäisiin Työturvallisuuskeskukselle ja sen taustaorganisaatioille oikeus saada tietoja maksutta samalla, kun muut yksityiset toimijat joutuisivat maksamaan tiedoista. Yksityisten toimijoiden olisi oltava työsuojelukoulutusten ja muiden työsuojelua koskevien tuotteiden tai palvelujen markkinoilla tasavertaisessa asemassa. Lisäksi Tapaturmavakuutuskeskus esitti, että lakisääteisten tehtäviensä vuoksi myös sen tulisi saada tiedot maksutta.

Lausunnoissa esitettiin myös muita huomioita liittyen yleislainsäädäntöön tai esityksen teknisiin seikkoihin, muun muassa säilytysaikojen määrittämisestä erityisesti vapaaehtoisesti ilmoitettujen tietojen osalta sekä sähköisestä tietojen luovuttamisesta. Panostajalain ja työturvallisuuslain muutoksia pidettiin puolestaan perusteltuina ja kannatettavina. Lisäksi esitettiin yksi kommentti vaikutusarviosta ja muutama säätämisyjärjestysperusteluista.

1 Esityksen kannatus tai vastustus yleisellä tasolla

Tapaturmavakuutuskeskus TVK 19.08.2024 Tapaturmavakuutuskeskus (TVK) on työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen lakisääteinen keskusyhteisö, joka toimii asiantuntijana työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vakuutuksen toimeenpanossa ja kehittämisessä. TVK antaa lausuntonsa työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen toimeenpanon näkökulmasta ja toteaa seuraavaa. TVK kannattaa lakiesityksiä ja pitää niitä perusteltuina. TVK kannattaa ja pitää hyvin perusteltuina lausuntopyynnössä määriteltyä työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä annettavaa lakia sekä sen myötä toteutettavaa muutosesitystä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 47 §:n muuttamisesta.

Työterveyslaitos 23.8.2024 Kaiken kaikkiaan Työterveyslaitos kannattaa esitettyä lakia ja muutoksia.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK 26.8.2024 Elinkeinoelämän Keskusliitto EK kannattaa pääpiirteissään luonnosta hallituksen esitykseksi ja työsuojeluhenkilörekisteristä annetun lain kumoamista.

Poliisihallitus 26.8.2024 Poliisihallitus kannattaa lakiesityksiä ja pitää niitä pääosin perusteltuina.

Liikenne- ja viestintäministeriö 27.8.2024 Liikenne- ja viestintäministeriö pitää esitystä pääosin kannatettavana.

Valtiovarainministeriö 27.8.2024 Valtiovarainministeriö kannattaa esitettyä uutta lakia työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä sekä lakiin työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta esitettyä muutosta.

Rajavartiolaitos 27.8.2024 Rajavartiolaitoksen esikunta on perehtynyt Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntöön hallituksen esityksen luonnoksesta, joka koskee työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä annettavaa lakia ja eräitä muita lakimuutoksia. Hallituksen esityksen sisältämät ehdotukset ovat Rajavartiolaitoksen esikunnan näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaisia ja tarpeellisia muutoksia.

STTK ry 29.8.2024 Esityksessä ehdotetaan työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä annettavaa lakia, joka korvaisi voimassa olevan työsuojeluhenkilörekisteristä annetun lain. STTK pitää ehdotettavaa sääntelyä pääosin perusteltuna ja kannatettavana.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 30.8.2024 KT kannattaa luonnosta hallituksen esitykseksi ja työsuojeluhenkilörekisteristä annetun lain kumoamista.

KT pitää erittäin tärkeänä sitä, että työpaikkoja ohjeistetaan mahdollisesta lakiuudistuksesta mahdollisimman selkeästi ja usealla eri tavalla.

Kirkon työmarkkinalaitos 30.8.2024 Kirkon työmarkkinalaitos katsoo, että esityksessä kyse ei ole pelkästään säädöshuollosta, mutta pitää esitystä tavoitteiltaan ja pääpiirteissään kannatettavana.

Akava ry 30.8.2024 Akava pitää hallituksen esitystä pääsääntöisesti kannatettavana, mutta pitää työnantajan ilmoitusvelvollisuuden rajaamista esitetyllä tavalla epäonnistuneena.

Aluehallintovirastot/ työsuojelun vastualueet 4.9.2024 Työsuojeluviranomainen kannattaa lakiesitystä, mutta haluaa tässä yhteydessä kiinnittää huomiota muutamaan ehdotuksen 3 §:ään liittyvään seikkaan.

2 Lain uudistamisen tarve ja yleisen tason kommentit esityksestä yleislainsäädännön kannalta

Kansallisarkisto 02.07.2024 Lain päivittäminen on tarpeen.

Tapaturmavakuutuskeskus TVK 19.08.2024 TVK pitää tärkeänä sitä, että työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröintiä ja rekisterin hyödyntämistä koskevaa lainsäädäntöpohjaa vahvistetaan ja tarkennetaan.

Esitetyissä muodoissaan työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröintiä koskeva laki ja siihen liittyvät lakimuutokset vastaavat hyvin nykytilasta johdettuihin tavoitteisiin. Uudistetun rekisteröintiä koskevan lain myötä se integroituisi tietoja koskevan yleislainsäädännön kokonaisuuteen ja vastaisi lainsäädännölle asetettuja vaatimuksia.

Valtiovarainministeriö 27.8.2024 Esitetty uusi laki työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä on tarpeellinen ja vastaa aiempaa paremmin lainsäädännölle sekä rekisterin ylläpidolle, käytölle ja tietosuojalle asetettuja vaatimuksia.

Tietosuojavaltuutetun toimisto 27.8.2024 Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä annettava laki, joka korvaisi työsuojeluhenkilörekisteristä annetun lain. Esitysehdotuksen mukaan tavoitteena on, että ehdotettava uusi laki sopii tietoa koskevan yleislainsäädännön kokonaisuuteen ja vastaa lainsäädännölle asetettuja vaatimuksia. Tietosuojavaltuutetun toimisto pitää kannatettavana, että ministeriö on ryhtynyt toimenpiteisiin lainsäädännön ajantasaistamiseksi.

Pidämme hyvänä, että esityksessä on tunnistettu keskeinen henkilötietoja koskeva lainsäädäntökehikko ja käyty kattavasti ja monipuolisesti läpi tietosuojasetuksen asettamia reunaehdoja. Esitysluonnoksessa on asianmukaisesti huomioitu, että yleisen tietosuojasetuksen yksityiskohtainen sääntely muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi. Kuten esitysluonnoksessakin on todettu, lähtökohtana on, että henkilötietojen suojaa koskeva sääntely nojautuu mahdollisimman pitkälti EU:n yleisen tietosuojasetuksen sääntelyyn ja että kansallista liikkumavaraa käytetään vain siltä osin kuin se on sallittua ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi.

Oikeusministeriö 27.8.2024 Esityksessä on keskeisesti kyse sääntelystä, jolla annettaisiin eräiden tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävä Työturvallisuuskeskukselle. Esitysluonnoksessa on arvioitu, että kyseessä on perustuslain 124 §:ssä tarkoitettu julkinen hallintotehtävä. Tehtävä annettaisiin Työturvallisuuskeskukselle suoraan lailla. Lisäksi luonnoksen 1. lakiehdotuksessa säädettäisiin tietojen luovuttamiseen liittyvistä kysymyksistä. Esitysluonnoksessa on perusteellisesti ja pääosin asianmukaisesti arvioitu ehdotettuihin säännöksiin liittyviä julkisoikeudellisia kysymyksiä ja ehdotuksen suhdetta hallinnon yleislakeihin. Oikeusministeriö katsoo, että esityksessä on kuitenkin eräitä erityisesti informaatio-oikeudelliseen yleissääntelyyn liittyviä kysymyksiä, joita tulisi jatkovalmistelussa arvioida vielä uudelleen.

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry 28.8.2024 PAM pitää tärkeänä sitä, että työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröintiä ja rekisterin hyödyntämistä koskevaa lainsäädäntöpohjaa vahvistetaan ja tarkennetaan.

Akava ry 30.8.2024 Hallituksen esitys työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä annettavasta laista selkeyttää osin lainsäädäntöä, joka koskee työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröintiä ja rekisterin hyödyntämistä. Uusi laki selkeyttäisi rekisterin ylläpitoon ja tietopyyntöihin liittyviä vastuita.

Aluehallintovirastot/ työsuojelun vastualueet 4.9.2024 Työsuojeluviranomainen pitää uuden lain säätämistä ja siihen liittyviä panostajalakiin (423/2016), työturvallisuuslakiin (738/2002) ja työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettuun lakiin (44/2006, jäljempänä valvontalaki) ehdotettuja muutoksia tarpeellisina.

3 Tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävän yhteiskunnallinen merkitys ja esityksen tavoite työsuojelun edistämisestä

Tapaturmavakuutuskeskus TVK 19.08.2024 Työnantajan ilmoitusvelvollisuus toimii kannustimena järjestää työpaikalla työturvallisuus- ja valvontalakien mukaista työsuojelun yhteistoimintaa, ja esityksessä näiden lakien keskinäiset yhteydet tulevat selkeästi määritellyiksi. Uuden rekisteröintiä koskevan lain myötä rekisterin käytön ala olisi nykyistä selkeämmin määritelty ja mahdollistaisi rekisterin laajemman hyödyntämisen tärkeän työsuojelutiedon kohdentamiseen kaikkien työpaikkojen työsuojeluhenkilöstölle.

On tärkeää, että rekisteriä voidaan hyödyntää nykyistä tehokkaammin työturvallisuuden edistämisessä sekä työsuojelun valvonnan että tärkeän työsuojelutiedon jakamisen näkökulmista.

Työterveyslaitos 23.8.2024 Työterveyslaitos kannattaa ehdotetun lain tavoitetta edistää työsuojelua ja kannustaa työpaikkoja työsuojelun yhteistoimintaan.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK 26.8.2024 Kannatamme myös esityksessä ehdotettua tavoitetta työsuojelun edistämisestä.

Valtiovarainministeriö 27.8.2024 Työsuojeluhenkilörekisterillä on olennainen merkitys työsuojelun edistämiseksi, työsuojelutiedon ja -koulutuksen kohdentamiselle eri organisaatioissa työsuojelutehtävissä työskenteleville työsuojeluhenkilöille. Siksi on tärkeää, että työsuojeluhenkilörekisterin toiminnan perusta ja yksityiskohdat määritellään lain tasolla.

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry 28.8.2024 Rekisteri yhteistoimintahenkilöistä on välttämätön, koska tiedot kaikkien työpaikkojen yhteistoimintahenkilöistä ei ole koottavissa mistään muista kerätyistä tiedoista.

Rekisteriä tulee voida hyödyntää tehokkaasti sekä työsuojelun valvonnassa että tärkeän työsuojelutiedon jakamisessa. Sekä työturvallisuuskeskus että aluehallintoviranomaisen työsuojelun vastuualue kohdentavat työpaikoille työsuojelutietoa nimenomaan rekisterin avulla.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry 30.8.2024 Lausuntopyynnön kohteena olevien lakimuutosten taustasta ja tavoitteesta on esitetty hallituksen esityksessä ja Sosiaali- ja terveysministeriön STM lausuntopyyntöläheteessä mielestämme väärää tietoa.

Esityksessä on todettu olevan kyse säädöshuollosta ja valmistelussa on todettu otettavan huomioon hallitusohjelman kirjaus työsuojelun edistämisestä sekä yritysten hallinnollisen taakan keventämisestä. SAK lausuu tältä osin, että näistä kaksi ensin mainittua on tosiasiallisesti päinvastoin. Lakiesityksessä nimittäin jätetään nykyiseen lakiin verrattuna runsas 97 % kaikista yrityksistä lain soveltamisalan ulkopuolelle. Nykyisin voimassa olevan lain mukaan kaiken kokoisten organisaatioiden työnantajilla on velvollisuus ilmoittaa työpaikan työsuojelun yhteistoimintahenkilöt rekisteriin, mutta esityksessä työnantajan ilmoitusvelvollisuus on rajattu vain työnantajiin, joiden palveluksessa on vähintään 10 työntekijää. Työsuojeluvalvontalain mukaan vähintään 10 työntekijän työpaikoilla henkilöstön tulee valita keskuudestaan työsuojeluvaltuutettu, mutta myös tätä pienemmissä työpaikoissa heillä on oikeus valita sellainen.

Tilastokeskuksen viimeisimmän julkaistun yritysmääräluvun mukaan Suomessa on yhteensä 571742 yritystä, joista alle 10 työntekijän yrityksiä on 551539. Koko tämä viimeksi mainittu määrä yrityksiä tippuu siis tämän lakiuudistuksen myötä uuden lain ulkopuolelle ilmoitusvelvollisuuden osalta. Lain piiriin jää siis jatkossa entisen 571742 yrityksen sijasta ainoastaan 20203 yritystä eli noin 28-osa. Henkilötyövuosina mitattuna uuden lain soveltamisen piiriin jää edelleen noin puolet työvoimasta, mikä sekä tosin pienenee

pienien yritysten työllistävyyden lisääntyessä. Työsuojeluvaarat ja erityinen tiedottamisen tarve kohdistuu nimenomaan pieniin yrityksiin, joissa ei ole välttämättä työsuojeluasioihin koulutettua henkilöstöhallintoa pienistä henkilöresursseista johtuen. SAK lausuu, että esitettyjen muutosten ei voida hyvällä tahdollakaan väittää edistävän työsuojelua.

Sen sijaan lakimuutos vähentää merkittävästi työnantajien ja yritysten hallinnollisia kuluja. Näin käy, kun työsuojelupäällikköä, työterveyshuollon toteuttajaa ja mahdollisia työsuojelun henkilöstöedustajia ei tarvitse jatkossa ilmoittaa alle 10 työntekijöiden yritysten osalta. Todettakoon myös, että nykyisin mukaan työnantajan tulee ilmoittaa rekisteriin myös työterveyshuollon palvelujen tuottajan nimi ja yhteystiedot, mutta esityksessä tämä on poistettu kokonaan. SAK toteaa tältä osin, että Suomessa ei tämän lakiuudistuksen jälkeen ole olemassa mitään toista rekisteriä, johon ko. tietoja pitäisi ilmoittaa yhtä kattavasti. Mahdollisuus työpaikoille tarjottavan työsuojeluinformaation ja koulutustarjonnan markkinointiin heikentyy tarpeettomasti lakiuudistuksen myötä. Pienten työpaikkojen työsuojelupäälliköille, ko. työpaikan työterveyshuollolle sekä mahdollisille työsuojeluvaltuutetuille ja varatyösuojeluvaltuutetuille ei saataisi toimitettua informaatiota ko. rekisterin kautta. SAK:n mielestä olisi ollut järkevämpää kehittää tilannetta niin, että rekisteri täydentyy pienten työpaikkojen tiedoilla. Sen sijaan se ajetaan nyt käytännössä alas pienten työpaikkojen osalta. Perustelemme tätä kantaamme lisää myöhemmin tässä lausunnossa.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 30.8.2024 KT myös kannattaa esityksessä ehdotettua tavoitetta työsuojelun edistämisestä.

Suomen Yrittäjät ry 30.8.2024 Suomen Yrittäjät korostaa, että työsuojelutiedon levittäminen ja työturvallisuuden edistäminen on tärkeää.

Tehy ry 30.8.2024 Esitetyn työsuojeluhenkilöstön rekisteröinnistä annetun lain tavoitteena on edistää työsuojelua. Soveltamisalasäännöksen perusteluissa esitysluonnoksen sivulla 45 todetaan esitetyn lain tarkoituksesta seuraavaa: ”Ehdotettavan lain yhtenä keskeisimpänä sisältönä olisi puolestaan lain 3 §:ssä säädettävä työnantajan velvollisuus ilmoittaa tietoja työpaikalta, eli tarkemmin sanottuna työpaikan työsuojelun yhteistoimintahenkilöistä, Työturvallisuuskeskukselle. Ilmoitusvelvoite olisi käytännössä työsuojelun yhteistoimintavelvoitteen liitännäisvelvoite. Se kannustaisi työpaikkoja tekemään työsuojelun yhteistoimintaa ja sitä kautta edistäisi työsuojelua.”

Tehy kiinnittää huomiota siihen, että esitetystä muodossaan rekisteröintilain 3 §:n mukainen ilmoitusvelvollisuus ei täytä tuota tarkoitusta kaikilta osin, koska 3 §:n mukainen ilmoitusvelvollisuus ei koskisi kaikkia työpaikkoja, joille on valittu valvontalaissa tarkoitetut yhteistoimintaedustajat.

Työturvallisuuskeskus 30.8.2024 Työturvallisuuskeskus kannattaa ehdotetun lain tavoitetta edistää työsuojelua ja kannustaa työpaikkoja työsuojelun yhteistoimintaan.

Aluehallintovirastot/ työsuojelun vastuualueet 4.9.2024 Työsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteri on keskeinen ja tärkeä apuväline työsuojeluun liittyvän tiedon jakamiseen ja siten työsuojelun tason kehittämiseen työpaikoilla ja työsuojelun edistämiseen.

4 Julkisen hallintotehtävän antaminen ja rekisterinpitäjä

Tapaturmavakuutuskeskus TVK 19.08.2024 Työturvallisuuskeskus soveltuu toiminnan luonteensa johdosta erinomaisesti määritellyn julkisen hallintotehtävän (rekisteröinti- ja luovutustehtävän) hoitajaksi eli rekisterin ”ylläpitäjäksi”, josta sillä on jo vuosikymmenten kokemus edeltäneen lainsäädännön ajalta.

Myös rekisterin ylläpitoon ja siihen kohdistuviin tietopyyntöihin liittyvät vastuut olisivat uuden lain myötä selkeästi määritelty ja yksiselitteisesti Työturvallisuuskeskukselle osoitetut.

Työterveyslaitos 23.8.2024 Työterveyslaitos kannattaa tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävän antamista työmarkkinakeskusjärjestöjen yhdistykselle Työturvallisuuskeskukselle julkisena hallintotehtävänä.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK 26.8.2024 Työsuojeluhenkilörekisteri on sosiaali- ja terveysministeriön rekisteri, jonka ylläpitämisestä on käytännössä tähänkin asti vastannut Työturvallisuuskeskus. Kannatamme Työturvallisuuskeskuksen roolin vahvistamista lain tasolla.

Poliisihallitus 26.8.2024 Esityksessä ehdotetaan, että työsuojelun yhteistoimintahenkilöitä koskevien tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävä annettaisiin lailla Työturvallisuuskeskukselle perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuna julkisena hallintotehtävänä. Ehdotus on sinällään perusteltua, sillä työsuojeluhenkilörekisteristä annetun lain mukaan työsuojeluhenkilörekisteri on ministeriön pitämä henkilörekisteri ja Työturvallisuuskeskus on ylläpitänyt vuosikymmenien ajan käytännön tasolla työsuojeluhenkilöiden rekisteriä.

Tietosuoja-valtuutetun toimisto 27.8.2024 Esityksessä ehdotettavassa työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä annettavassa laissa tarkoitetuksi rekisterinpitäjäksi, eli tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävän vastuutahoksi, esitettäisiin Työturvallisuuskeskusta. Voimassa olevan työsuojeluhenkilörekisteristä annetun lain mukaan työsuojeluhallinnossa rekisterinpito on osoitettu sosiaali- ja terveysministeriölle ja rekisterin ylläpitotehtävä puolestaan Työturvallisuuskeskukselle. Esityksessä todetaan, että Työturvallisuuskeskus on jo kuitenkin vuosikymmenten ajan hoitanut tosiasiallisesti tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävää. Pidämmekin tärkeänä hallituksen esitysluonnoksen pyrkimystä saattaa rekisterinpito vastaamaan tosiasiallista tilannetta myös lainsäädännössä. Tietosuoja-valtuutetun toimisto toteaa, että rekisterinpitäjän määrittäminen on keskeistä henkilötietojen käsittelyn kannalta, sillä kysymys on tahosta, joka yleisesti vastaa henkilötietojen käsittelystä. Rekisterinpitäjäksi tulisi siksi osoittaa sellainen taho, joka tosiasiallisesti käyttää rekisterinpitäjälle kuuluvaa määräysvaltaa ja voi toteuttaa rekisterinpitäjälle kuuluvat velvoitteet.

Oikeusministeriö 27.8.2024 Esitysluonnoksessa on perusteellisesti kuvattu ja arvioitu lailla Työturvallisuuskeskukselle annettavan rekisteröinti- ja luovutustehtävän luonnetta julkisena hallintotehtävänä. Oikeusministeriö pitää tältä osin luonnoksen arviota tehtävän luonteesta asianmukaisena. Ensimmäisen lakiehdotuksen 9 §:ssä säädettäisiin siitä, että Työturvallisuuskeskus hoitaa 3–6 §:ssä tarkoitettujen tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävää julkisena hallintotehtävänä. Perustuslain 124 §:ssä tarkoitettu julkisen hallintotehtävän käsite saa sisältönsä perustuslaista, minkä vuoksi tavallisen lain tasolla on pyritty välttämään suoraan määrittelemästä eri tehtäviä julkiseksi hallintotehtäväksi. Näin ollen laissa tulisi säätää vain siitä, että Työturvallisuuskeskus hoitaa lain 3-6 §:ssä tarkoitettua rekisteröinti- ja luovutustehtävää. Säännöksen perusteluissa tulisi kuvata tehtävän luonnetta ja sitä, että kyseessä on julkinen hallintotehtävä. Tällä on heijastusvaikutus ainakin myös ehdotuksen 11-13 §:iin, joissa niin ikään mainitaan julkinen hallintotehtävä säännöksessä. Kyseisissä pykälissä olisi mahdollista viitata julkisen hallintotehtävän sijaan 3-6 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin.

Valtiovarainministeriö 27.8.2024 Työturvallisuuskeskus on käytännössä tähänkin asti vastannut työsuojeluhenkilörekisterin ylläpidosta, vaikka nykyisen lain mukaan rekisterinpitäjä on sosiaali- ja terveysministeriö. Työturvallisuuskeskuksella on siten hyvät edellytykset tehdä tarvittavat muutokset olemassa olevaan rekisteriin ja varmistaa sen keskeytymätön toiminta. Valtiovarainministeriö puoltaa tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävän antamista Työturvallisuuskeskukselle julkisena hallintotehtävänä.

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry 28.8.2024 Työturvallisuuskeskus, jota hallinnoi työmarkkinajärjestöt yhdessä, on tähänkin asti ollut neutraali ja luotettu taho rekisterin ylläpitäjäksi.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry 30.8.2024 Työturvallisuuskeskus TTK ry on työmarkkinajärjestöjen hallinnoima yhdistys, jonka tehtäväksi yhteistoimintahenkilöiden rekisterin ylläpito luontevasti kuuluu. Tältä osin esitys on kaikilta osin perusteltu rekisterin pitämisen osalta. TTK:n tehtävänä on edistää työsuojelua ja sitä koskevaa tiedottamista laajasti.

Kunta- ja hyvinvointialue työnantajat KT 30.8.2024 Työsuojeluhenkilörekisteri on sosiaali- ja terveysministeriön rekisteri, jota on käytännössä tähänkin asti ylläpitänyt Työturvallisuuskeskus. On perusteltua vahvistaa Työturvallisuuskeskuksen roolia lainsäädännön tasolla.

Suomen Yrittäjät ry 30.8.2024 Suomen Yrittäjät toteaa, että lähtökohtaisesti työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnin olisi oltava viranomaisen tehtävä, sikäli kun rekisteröinnille ja rekisterin pitämiseksi on ylipäänsä viranomaistehtävien hoitamisen kannalta perusteita. Suomen Yrittäjät suhtautuu kriittisesti siihen, että yksityiselle toimijalle annetaan lailla mahdollisuus ylläpitää ja hyödyntää kaupallisiin tarkoituksiin rekisteriä, jonka tiedot on kerätty yksityisiltä yrityksiltä ja muilta työnantajilta. Se, että viranomainen ei katso sillä olevan resursseja rekisterin pitämiseen, ei ole peruste antaa tällaista viranomaistehtävää yksityisen tahon hoidettavaksi. Rekisterin käyttötarkoitus on lähinnä Työturvallisuuskeskus ry:n toimintaedellytysten varmistaminen, ja on kyseenalaista, onko rekisteristä lainkaan perusteita säätää laissa.

Työturvallisuuskeskus 30.8.2024 Työturvallisuuskeskus on työmarkkinajärjestöjen hallinnoima asiantuntijaorganisaatio, joka tekee yhteistyötä laajasti työelämän toimijoiden kanssa. Työturvallisuuskeskus tarjoaa palveluja työpaikoille työturvallisuuden kehittämiseen ja työsuojelun yhteistoiminnan parantamiseen.

Esityksen myötä työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä koskevien tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävän hoito siirtyy Työturvallisuuskeskukselle perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuna julkisena hallintotehtävänä. Työturvallisuuskeskus kannattaa Työturvallisuuskeskuksen roolin vahvistamista rekisteröinti- ja luovutustehtävän hoitamisen kautta.

Työturvallisuuskeskus antaa kommenttinsa luonnokseen julkisen hallintotehtävän hoitamista koskevan roolin perusteella. Lisäksi Työturvallisuuskeskus tarkastelee luonnosta tietosuojaperiaatteiden toteutumisen kannalta. Rekisterinpitäjänä Työturvallisuuskeskuksen on pystyttävä osoittamaan, että tietosuojaperiaatteet toteutuvat luotettavasti ja tarkoituksenmukaisesti henkilötietojen käsittelyssä.

Akava ry 30.8.2024 Työturvallisuuskeskus on tehtäviensä ja pitkän kokemuksensa ansiosta lakiesityksen mukaisesti oikea taho rekisterin ylläpitäjäksi, ja sillä on laaja kokemus vastaavista tehtävistä aiemman lainsäädännön nojalla.

Aluehallintovirastot/ työsuojelun vastuualueet 4.9.2024 Työsuojeluviranomainen katsoo tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävän antamisen työturvallisuuskeskukselle olevan tarkoituksenmukaista ja hyvin perusteltua. Työturvallisuuskeskuksen siirtyessä rekisterinpitäjäksi asiasta tulee säätää lailla.

5 Ilmoitettavat tiedot

Kansallisarkisto 02.07.2024 Lakiluonnos on selkeä, mutta se asettaa huomattavan yksityiskohtaisia vaatimuksia työnantajalle ja lisää näin normitaakkaa. Jatkovalmistelussa tulisi pyrkiä vaatimusten yksinkertaistamiseen.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK 26.8.2024 Hallinnollisen taakan keventämiseen liittyen pidämme perusteltuna, että rekisteriin ilmoitettavia tietoja ehdotetaan rajattavaksi nykyisestä. Kannatamme

esitysluonnoksen lähtökohtaa siitä, että 3 §:n nojalla ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot on valittu siten, että niitä voidaan käyttää työsuojelun edistämiseen.

Tietosuojavaltuutetun toimisto 27.8.2024 Pidämme hyvänä, että tällä hetkellä voimassa olevan lain nojalla kerättävien tietojen tarpeellisuutta on tarkasteltu tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettun minimointiperiaatteen valossa ja tarpeettomien tietojen keräämisestä luovuttaisiin. Esityksessä todetaan, että ehdotetulla lailla tavoitellut yhteiskunnalliset vaikutukset voitaisiin saavuttaa ilman, että kerätään esimerkiksi tietoa työsuojelupäällikön äidinkielestä tai työsuojeluvaltuutetun työsuojelukoulutuksista. Myös ammattiliiton jäsenyystiedon ilmoittamisesta luovuttaisiin. Tämä merkitsisi esitysluonnoksen mukaan sitä, että työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisterin tallennettaviin tietoihin ei sisältyisi tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja eikä valtiosääntöisesti arvioiden arkaluonteisia henkilötietoja. Tietoihin ei sisältyisi myöskään julkisuuslain tai muun lain nojalla salassa pidettäviä tietoja. Tietosuojavaltuutetun toimisto kannattaa ilmoitettavien henkilötietoja koskevan sääntelyn täsmentämistä ehdotuksen mukaisesti.

Valtiovarainministeriö 27.8.2024 Esityksessä tarkennetaan myös rekisteriin kerättäviä tietoja ja rajataan tietosisältöä nykyistä suppeammaksi. Rajausten taustalla on tietojen tarpeellisuus nimenomaan työsuojelutehtävän näkökulmasta. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan rajaaminen on tarpeellinen ja linjassa nykyisten tietosuoja-säännösten kanssa. Tietosisällön rajaaminen helpottaa myös rekisterin ylläpitoa sekä vähentää ilmoitusvelvollisten työnantajien työtä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry 30.8.2024 Todettakoon myös, että nykylain mukaan työnantajan tulee ilmoittaa rekisteriin myös työterveyshuollon palvelujen tuottajan nimi ja yhteystiedot, mutta esityksessä tämä on poistettu kokonaan. SAK toteaa tältä osin, että Suomessa ei tämän lakiuudistuksen jälkeen ole olemassa mitään toista rekisteriä, johon ko. tietoja pitäisi ilmoittaa yhtä kattavasti. Mahdollisuus työpaikoille tarjottavan työsuojeluinformaation ja koulutustarjonnan markkinointiin heikentyy tarpeettomasti lakiuudistuksen myötä. Pienten työpaikkojen työsuojelupäälliköille, ko. työpaikan työterveyshuollolle sekä mahdollisille työsuojeluvaltuutetuille ja varatyösuojeluvaltuutetuille ei saataisi toimitettua informaatiota ko. rekisterin kautta.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 30.8.2024 KT pitää perusteltuna, että ilmoitettuja tietoja ehdotetaan rajattavaksi nykyisestä. Kuten hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, yhteiskunnalliset vaikutukset voidaan saavuttaa ilman tietoa esimerkiksi työterveyshuollon järjestämistavasta, työsuojeluvaltuutetun työsuojelukoulutuksesta taikka henkilön ammattiliiton jäsenyydestä. Tietojen rajaaminen on perusteltua myös työnantajan hallinnollisen taakan keventämisen vuoksi. KT kannattaa esitysluonnoksen lähtökohtaa siitä, että 3 §:n nojalla ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot on lähtökohtaisesti valittu siten, että niitä voidaan käyttää työsuojelun edistämiseen.

KT täsmentäisi esitysluonnoksen 3 §:n 2 momentin 2 kohdan työpaikasta ilmoitettavien tietojen d ja e kohtien osalta työsuojelupäällikön ja työsuojeluvaltuutetun tehtävän ilmoittamista. Esityksen perusteluissa mainitaan työsuojelupäälliköstä, että työnantaja ilmoittaisi ”työsuojelupäällikön nimen, tehtävän (työsuojelun yhteistoiminnassa) ja (työ)sähköpostiosoitteen”. Vastaava ehdotus on työsuojeluvaltuutetusta ja varatyösuojeluvaltuutetusta. KT ehdottaa, että suluissa oleva ”työsuojelun yhteistoiminnassa” olisi selvytyden vuoksi syytä lisätä myös asianomaisiin kohtiin lakitekstiin esimerkiksi seuraavasti:

d) työsuojelupäällikön nimi, tehtävä (työsuojelun yhteistoiminnassa) ja sähköpostiosoite;

Tehtävän ilmoittamisella tarkoitettaneen käytännössä sitä, että työnantaja valitsee oikean työsuojelun yhteistoimintaan liittyvän tehtävän Työturvallisuuskeskuksen tietojärjestelmästä. Tällä tavoin esityksen perusteluissa on mainittu toimittavan henkilömäärän suuruusluokan kohdalla. Mikäli tällainen valikko on tietojärjestelmässä koskien myös tehtävän ilmoittamista, olisi tämä hyvä kirjoittaa auki lain perusteluihin

asianomaisiin kohtiin samalla tavoin kuin suuruusluokan kohdalla. Edellä mainitut kommentit koskevat vastaavasti myös esitysluonnoksen 3 §:n 2 momentin 3 kohtaa työsuojelutoimikunnan tai muun toimielimen jäsenten tehtäviä koskien, kuten myös muita lain säännöksiä vastaavissa kohdin (4 § ja 5 §). Lisäksi KT ehdottaa, että lain perusteluihin selvennettäisiin 3 §:n 2 momentin 3 kohtaa siten, että muun toimielimen (kuin työsuojelutoimikunnan) ollessa kyseessä, ilmoittaminen koskee vain henkilöitä, joiden tehtävä liittyy nimenomaan työsuojelun yhteistoimintaan. Muu toimielin on käytännössä jäseniltään laajempi kuin työsuojelutoimikunta.

KT ehdottaa, että 3 §:n 4 momentti siirrettäisiin 3 §:n 2 momentiksi. Tällöin järjestys olisi loogisempi suhteessa yleisiin edellytyksiin ja ilmoitettaviin tietoihin.

Aluehallintovirastot/ työsuojelun vastualueet 4.9.2024 Työsuojeluviranomainen esittää, että ehdotettavan 3 §:n 2 momentin 2 kohdan d alakohdan lakitekstiin lisättäisiin tieto siitä, miten työnantajan tulisi toimia tilanteessa, jossa se ei ole nimennyt työsuojelupäällikköä. Asia on avattu hallituksen esityksessä, mutta työsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan selvintä olisi, jos lakitekstistä kävisi ilmi, että tällaisissa tilanteissa työnantajan tulisi ilmoittaa tiedot työnantajasta luonnollisena henkilönä.

6 Työnantajan ilmoitusvelvollisuus ja -mahdollisuus (3 ja 6.1 §)

Tapaturmavakuutuskeskus TVK 19.08.2024 Työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröintiä koskevan lain soveltamisalaa (1§) ja 3§:ssä määritellyt ilmoittamisvelvollisuutta koskevat rajaukset ovat niin ikään hyvin perusteltuja. Näillä rajauksilla rekisterin kattavuus vastaa valvontalain 5 luvussa olevaa lain 29 §:ää, jossa säädetään siitä, minkä kokoisessa työpaikassa työntekijöiden on valittava työsuojeluvaltuutettu ja varatyösuojeluvaltuutetut. Toisaalta rajaukset mahdollistavat rekisterin laadukkaan ylläpidon, eikä ilmoitusvelvollisuudesta aiheudu työnantajille kohtuutonta taakkaa erityisissä tilanteissa, joissa kyse hyvin lyhytaikaisten töiden teettämisestä.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK 26.8.2024 Pidämme tärkeänä huolehtia siitä, ettei Työturvallisuuskeskuksen tai yritysten hallinnollinen taakka lisäännä lakimuutoksen yhteydessä, vaan sen tulee päinvastoin keventyä.

Työnantajalla olisi luonnoksen 3 §:n 1 momentin mukaan velvollisuus ilmoittaa Työturvallisuuskeskukselle tietoja, jos työnantaja teettäisi palveluksessaan olevalla tai vuokratulla henkilöstöllä työtä työpaikalla yli 30 kalenteripäivänä ja työpaikalla työskentelisi vähintään kymmenen työnantajan palveluksessa olevaa tai vuokrattua henkilöä. Kannatamme ilmoitusvelvollisuuteen ehdotettua rajausta ja katsomme sen olevan tarpeen työnantajan hallinnollisen taakan keventämiseksi. Tämä vastaa myös voimassa olevan lain tulkintaa alle kymmenen työntekijän rajauksen osalta. Pidämme perusteltuna tämän tulkinnan kirjaamista lakiin. Pidämme kalenteripäivien osalta esitettyä rajausta suppeana ja näkemyksemme mukaan sitä tulisi kasvattaa vähintään 50 kalenteripäivään. Näin vältettäisiin esityksessä käytettyä aikarajaa paremmin eri tahoille syntyvää hallinnollista taakkaa ja aiheutuvaa turhaa työtä, mikäli yritys toimii vain huomattavan rajatun ajan, mutta kuitenkin yli nyt esitetyn 30 päivän rajan.

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry 28.8.2024 Työnantajan ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea myös alle 10 työntekijän työpaikkoja, mikäli niissä valitaan työsuojeluvaltuutetut, jotta myös näille työpaikoille on mahdollista toimittaa työsuojelutietoa.

Esitetyn mukaisesti työnantajalla tulee olla velvollisuus ilmoittaa työpaikalla valitut työsuojelun yhteistoimintahenkilöt rekisteriin. Tämä varmistaa, että työnantajalle on annettu tieto työsuojeluvaltuutetun valinnasta ja työnantaja on ymmärtänyt asian merkityksen.

Vastaava ilmoitusvelvollisuus tulisi säätää myös alle 10 työntekijän yrityksiin, joissa henkilöstöllä on työturvallisuuslain nojalla oikeus valita työsuojeluvaltuutettu. Esimerkiksi palvelualojen työntekijöistä reilu viidennes tekee töitä alle 10 työntekijän yrityksissä.

PAMin kokemuksen mukaan työsuojeluosaaminen on tyypillisesti heikompaa pienemmissä yrityksissä. Ilmoitusvelvollisuudella varmistettaisiin, että olennainen työsuojelutieto tavoittaisi myös näiden yritysten työsuojelun yhteyshenkilöt. Lisäksi pienten yritysten työnantajien ymmärrys asemastaan työsuojelusta vastaavana tahona kasvaisi.

STTK ry 29.8.2024 Lain 3 §:ssä säänneltävää työnantajan ilmoitusvelvollisuutta ehdotetaan kuitenkin väljennettäväksi voimassa olevaan sääntelyyn verrattuna. Ehdotettavan lainkohdan mukaan työnantajalla olisi velvollisuus ilmoittaa Työturvallisuuskeskukselle tietoja työpaikan työsuojelun yhteistoimintahenkilöistä työsuojelun edistämiseksi, jos työnantaja teettää palveluksessaan olevalla tai vuokratulla henkilöstöllä työtä työpaikalla yli 30 kalenteripäivänä ja työpaikalla työskentelee vähintään kymmenen työnantajan palveluksessa olevaa tai vuokrattua henkilöä. STTK ei pidä perusteltuna voimassa olevan sääntelyn muuttamista ehdotetulla tavalla.

Työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 23 §:ssä tarkoitetussa sopimuksessa on voitu sopia työsuojeluvaltuutetun valinnasta esimerkiksi konsernin sisällä siten, että työsuojeluvaltuutettu voi itse työskennellä pienemmässäkin konserniin kuuluvassa työpaikassa. Lisäksi mainitun lain 29 § 1 momentin mukaan työpaikan henkilöstöllä on oikeus valita työsuojeluvaltuutettu myös alle 10 työntekijän työpaikkoihin. Ehdotettu muutos eriarvoistaa työsuojeluvaltuutettujen toimintamahdollisuuksia mm. tietojen saannin ja muun kommunikoinnin näkökulmasta pelkästään työnantajan koon perusteella eikä tätä voida pitää tarkoituksenmukaisena ottaen huomioon lain tavoitteen edistää tietojen välittämistä ja työsuojelua rekisteritoiminnan avulla.

STTK katsoo, että lain tavoitteiden toteutumisen ja työsuojelun edistämisen näkökulmasta työnantajan ilmoitusvelvollisuutta pitäisi soveltaa myös niissä alle 10 työntekijän työpaikoissa, joissa työsuojeluvaltuutettu on valittu.

Ehdotetun 30 kalenteripäivän työnteettämisen edellytys jää perusteluiltaan epäselväksi. Onko seuranta rullaavaa vai sidottu johonkin tarkastelujaksoon? Jos toimija järjestää työsuhteista toimintaa esimerkiksi vain kesäkausina lyhyinä jaksoina, tuleeko ilmoitusvelvoitetta koskeva sääntely sovellettavaksi 30 kalenteripäivän täytyessä usean vuoden kuluttua?

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry 30.8.2024 Ilmoitusvelvollisuuden rajaaminen vain työpaikoille, joissa työskentelee vähintään 10 työntekijää ja ainoastaan yli 30 kalenteripäivää työpaikalla työskentelevään henkilöstöön.

Soveltamisalan rajaus vähintään 10 työntekijän mukaan

Nykyisen lain mukaan ilmoitusvelvollisuus koskee kaikenkokoisia työpaikkoja. SAK lausuu, että luonnoksesta tulee poistaa vähintään 10 työntekijän soveltamisalaraja, jota ei ole nykyisessäkään laissa.

Luonnoksessa on perusteltu rajausta hallinnollisen taakan vähentämisellä. Tämä ei pidä paikkaansa kaikilta osin, sillä työntekijöillä on ensinnäkin aina oikeus valita työsuojeluvaltuutettu. Mikäli työpaikalla valitaan työsuojeluvaltuutettu, tulee työnantajan rekisteröidä ja muutoinkin huomioida toiminnassaan valittu henkilöstöedustaja. Tässä tarkoitettu viranomaisilmoitus on vain pieni ja nopea tietojen toimitus useampivuotisen valtuutetun toimikauden alussa. Edelleen SAK katsoo, että valitut valtuutetut saavat rekisteriin ilmoitettuna arvokasta tietoa koulutusmahdollisuuksista, lainsäädännöstä ja esim. hyvistä käytännöistä muilla työpaikoilla. Ennalta ehkäisevä työsuojelu, johon kuuluu osaamisen lisääminen työpaikkojen vaarojen ja uhkien tunnistamiseen on toimivin ja tehokkain tapa estää työtapaturmia ja lisätä

työhyvinvointia. Erityisesti pienemmillä alle 10 työntekijän työpaikoilla ei useinkaan ole koulutettua HR-osaamista työsuojeluasioista. Työnantaja on kuitenkin lakisääteisesti työturvallisuuslain mukaan velvollinen hankkimaan oman alansa kannalta tarpeellisen työsuojeluosaamisen. Työsuojeluvaltuutettujen osaamisen ylläpitäminen on myös työnantajan vastuulla. Kaikki lisätieto, mitä työpaikalle saadaan välitettyä esim. työsuojeluvaltuutettujen osaamistason ja tietämyksen lisäämisen kautta, on omiaan tukemaan työpaikkojen osaamista ja tuottavuutta.

Luonnoksessa on esitetty, että valtuutetun valinnasta voitaisiin kuitenkin vapaaehtoisesti ilmoittaa rekisteriin. Tämän osalta todettakoon, että vapaaehtoisuuteen perustuva ilmoitusvelvollisuus ei olisi ensinnäkään valvonnan piirissä. Sitä ei siis valvota. Vapaaehtoisuuden rikkomisesta ei myöskään voi seurata mitään rangaistusta. Tästä huolimatta ehdotuksessa luotetaan kovin paljon vapaaehtoisuuden toteutumiseen säätämällä siitä useassa eri pykälässä.

Henkilöstöedustajien valinnassa saattaa eräillä työpaikoilla esiintyä tilanteita, joissa työnantaja ei välttämättä suhtaudu kovin positiivisesti henkilöstön ilmoitukseen valita henkilöstöedustaja eli työsuojeluvaltuutettu. Työnantajan vapaaehtoisuus ilmoitusvelvollisuuden osalta ei ainakaan edistä henkilöstön aloitteellisuutta valita työsuojeluvaltuutettu. Tällöin on SAK:n mielestä huonoa lainsäädäntöä, mikäli tässä tilanteessa työnantaja voi vapaaehtoisesti ilmoittaa tietoja työpaikalta. Jos henkilöstö päätyy valitsemaan työsuojeluvaltuutetun niin työnantajan olisi tämä ilmoitettava rekisteriin. Viime kädessä ilmoituksen tekeminen valitusta valtuutetusta saattaa jäädä työntekijäpuolen edustajan tehtäväksi, jolloin ilmoituksia tulee ”useaa kanavaa” pitkin, mikä taas lisää hallinnollisen työn taakkaa rekisterin pitämisen osalta.

Työsuojelupäällikkö pitää lain mukaan olla nimettynä jokaisella työpaikalla. Tältä osin on perusteltua kysyä, pitäisikö lakisääteisesti nimettävä työsuojelupäällikkö kuitenkin ilmoittaa rekisteriin pieniltäkin työpaikoilta? Esityksessä säädetään selkeästi, että myöskään työsuojelupäällikköä ei tarvitsisi ilmoittaa jatkossa pieniltä työpaikoilta. Tämä ilmoitusvelvollisuuden puuttuminen ei SAK:n mielestä ole oikein, kun työsuojelupäällikön olemassaolo (nimeäminen, ellei työnantaja itse hoida tehtävää) on pakollinen. Työnantaja on usein delegoinut työsuojelupäällikön tehtävän omassa organisaatiossaan. Mahdollistaapa nykyinen laki jopa työsuojelupäällikön ulkoistamisen, mikä tieto on mm. viranomaisvalvonnan kannalta varsin olennainen. Työsuojelupäälliköllä on keskeinen rooli työnantajan ja esimiesten työsuojeluasiantuntemuksen hankinnassa. Hänellä on myös käytännössä usein organisointi- ja seurantavastuuta työpaikan työsuojeluasioista.

Työsuojeluvalvontalain mukaan myös alle 10 työntekijän työpaikoilla työntekijät voivat halutessaan valita keskuudestaan työsuojeluvaltuutetun, mikä onkin suositeltavaa työpaikan työsuojelun edistämiseksi. Rekisterin soveltamisrajaksi kaavailtu 10 työntekijän raja ei ole omiaan edistämään henkilöstön oikeutta valita valtuutettu pienille työpaikoille. Ilmoittamisvelvollisuuden rajaaminen päinvastoin viestittää työpaikoille, että pienillä työpaikoilla valinta aiheuttaa työnantajalle kohtuutonta hallinnollista taakkaa. Ilmoitus on vapaaehtoinen ja sen tekeminen jää siis joissakin tapauksissa laillisesti tekemättä, kun se nykyään on lain mukaan aina pakollista. Tämä on omiaan nostamaan tosiasiallisesti kynnystä valita työsuojeluvaltuutettu työpaikalla. Uudistuksen tulisi edistää työsuojelutoimintaa Suomessa, eikä viestittää työpaikoille käytäntöä, jossa pienet ja suuret työpaikat asetetaan eriarvoiseen asemaan.

SAK katsoo, että työsuojelun edistämiseksi kaikilla suomalaisilla työpaikoilla työnantajan ilmoitusvelvollisuuden tulisi edelleen koskea kaikenkokoisia työpaikkoja.

Soveltamisalan rajaus työsuhteen keston mukaan

Nykyisen lain mukaan ilmoitusvelvollisuutta ei ole rajattu työsuhteiden keston mukaan. Uuden säädettävän lain mukaan esitetään työnantajan ilmoitusvelvollisuuden poistamista, kun työsuhteet kestävät alle 30

kalenteripäivää kullakin työpaikalla. SAK lausuu, että luonnoksesta tulee poistaa rajausta työsuhteen keston edellytyksestä.

Perusteena SAK esittää, että esitys saattaa eriarvoiseen asemaan ns. epätyypillisissä työsuhteissa työskentelevät työntekijät kuten määräaikaiset, nollatyösuhteiset, kutsutyöntekijät ja usein vuokratyöntekijät. Kaikki nämä ryhmät tekevät yleisimmin lyhyitä työsuhteita tai työskentelevät työpaikoilla/tökeikoilla, jotka kestävät alle 30 kalenteripäivää. Esityksen soveltamisala on rajoitettu 30 kalenteripäivän osalta kunkin yksittäisen työpaikan olemassaoloon, mikä tarkoittaa käytännössä mitä erilaisempia työpaikkoja ja työaloja. Näitä ovat esimerkiksi lyhyet rakennus-, asennus- ja korjaustyömaat, lyhyet messut, erilaiset kulttuurialan tapahtumat ja vaikkapa kiertävä näyttely tai sirkus/huvipuisto. Nimenomaan tämän tyyppisillä työpaikoilla ja työsuhteissa työsuojelun uhat ja vaarat korostuvat, jolloin tiedotuksella ja valvonnalla on korostunut merkitys sekä työntekijä- että työnantajapuolella. Näillä aloilla työskentelee myös paljon nuoria ja ulkomaalaistaustaisia työntekijöitä, joiden osalta työsuojelutietämys on keskimääräistä heikompaa. Ko. aloilla esiintyy myös keskimääräistä enemmän erityisiä työturvallisuusriskejä kuten väkivallan uhkaa, liikkuvan työn vaaroja sekä muuttuvaan työympäristöön liittyviä tekijöitä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 30.8.2024 Luonnoksen 3 §:n 1 momentin mukaan työnantajalla olisi velvollisuus ilmoittaa Työturvallisuuskeskukselle tietoja, jos työnantaja teettäisi palveluksessaan olevalla tai vuokratulla henkilöstöllä työtä työpaikalla yli 30 kalenteripäivänä ja työpaikalla työskentelisi vähintään kymmenen työnantajan palveluksessa olevaa tai vuokrattua henkilöä. Työnantajalla olisi ilmoitusvelvollisuus vain, jos työpaikalla täyttyisivät molemmat edellytykset. KT kannattaa ilmoitusvelvollisuuteen ehdotettuja rajauksia ja tätä kautta työnantajan hallinnollisen taakan keventämistä. Lisäksi voimassa olevaa lakia on mm. Työturvallisuuskeskuksen taholta käytännössä tulkittu jo nyt siten, että ilmoitusvelvollisuuden on katsottu koskevan niitä työnantajia, joiden työpaikalla työskentelee vähintään kymmenen työntekijää. Näin ollen on perusteltua, että tämä tulkinta kirjataan lainsäädäntöön. KT näkemyksen mukaan kalenteripäiviä koskevan edellytyksen osalta tulisi pohtia, onko 30 kalenteripäivän raja riittävän pitkä huomioiden mm. yhteistoimintahenkilöiden valintaan ja tietojen vanhentumiseen liittyvät seikat.

Suomen Yrittäjät ry 30.8.2024 Esitysluonnoksen 3 §:n mukaan työnantajalla olisi velvollisuus ilmoittaa tietoja työsuojelun yhteistoimintahenkilöistä, jos työnantaja teettää palveluksessaan olevalla tai vuokratulla henkilöstöllä työtä yli 30 kalenteripäivänä ja työpaikalla työskentelee vähintään 10 työnantajan palveluksessa olevaa tai vuokrattua työntekijää. 10 työntekijän raja vastaisi nykyistä soveltamiskäytäntöä, vaikkei nykyisessä laissa olekaan vastaavaa rajaa.

10 työntekijän raja tarkoittaisi, että nykyiseen käytäntöön perustuva ilmoitusvelvollisuus ei muuttuisi. Siten esitys ei lisäisi työnantajan hallinnollista taakkaa. Suomen Yrittäjät pitääkin välttämättömänä, että alle 10 työntekijän työpaikat rajataan ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle.

10 työntekijän raja olisi myös yhtenevä työsuojelun valvontalaissa säädetyn työsuojeluvaltuutetun valintavelvollisuuden kanssa. Vaikka pienemmilläkin työpaikoilla on huolehdittava työsuojelusta, ja käytännössä usein työnantajayrittäjä toimii työsuojelupäällikkönä, ei lakisääteinen ilmoitusvelvollisuus olisi oikeasuhtainen. Lain ensisijainen käytännön tarkoitus on varmistaa Työturvallisuuskeskuksen toiminta, eikä sen toimintaedellytysten varmistamiseksi ole tarpeellista kasvattaa pienten yritysten hallinnollista taakkaa. Lisäksi on huomattava, että alle 10 työntekijän työpaikoilla olisi mahdollisuus ilmoittaa tiedot vapaaehtoisesti. Etenkin sellaisilla toimialoilla, joissa työtapaturmien riski ja työturvallisuuden merkitys on korostunut, tiedonsaanti Työturvallisuuskeskukselta on mahdollista, mutta velvoite ei koske kaikkia pieniä työpaikkoja, joista suuri osa toimii myös sellaisilla toimialoilla, joissa työturvallisuusriskit ovat vähäisempiä.

Tehy ry 30.8.2024 Esitettyssä muodossaan 3 §:n ilmoitusvelvollisuus koskisi vain vähintään 10 työntekijän kokoisia työpaikkoja, vaikka työsuojelun valvontalain (44/2006) 29 §:n 1 momentin tai 23 §:n mukaisen yhteistoimintasopimuksen perusteella henkilöstö voi olla valinnut työsuojeluvaltuutetun ja varavaltuutetut myös 10 työntekijää pienemmille työpaikoille.

Tästä epäkohdasta johtuisi, että rekisteri ei sisältäisi kattavia tietoja työpaikoille valituista työsuojeluedustajista eli yhteistoiminnan yhteistoimintahenkilöistä. Rekisterin tiedot olisivat sen tarkoitukseen nähden vajaat, eikä rekisteri täyttäisi kaikkia rekisterin perustehtäviä sellaisina kuin ne on tarkoitettu säätää.

Epäkohta on korjattavissa laajentamalla esitetyn rekisteröintilain 3 §:n ilmoitusvelvollisten työpaikkojen piiriä kattamaan vähintään 10 työntekijän työpaikkojen lisäksi myös muut työpaikat, joille henkilöstö on valinnut työsuojeluvaltuutetun. Tämä muutos on toteutettavissa esimerkiksi muotoilemalla 3 §:n säännös muotoon: ”Työnantajalla on velvollisuus ilmoittaa Työturvallisuuskeskukselle tietoja työpaikan työsuojelun yhteistoimintahenkilöistä työsuojelun edistämiseksi, jos työnantaja teettää palveluksessaan olevalla tai vuokratulla henkilöstöllä työtä työpaikalla yli 30 kalenteripäivänä ja työpaikalla työskentelee vähintään kymmenen työnantajan palveluksessa olevaa tai vuokrattua henkilöä tai työpaikan henkilöstö on valinnut työsuojeluvaltuutetun.”

Edellä esitettyssä muodossaan rekisteröintilain 3 §:n ilmoitusvelvollisuus kattaisi kaikki työpaikat, joille työsuojeluvaltuutettu on valvontalain mukaisin perustein valittu tai hänet olisi tullut valita. Myös hallituksen esityksen 3 §:n perusteluissa olisi tehtävä tämän tarkistuksen edellyttämät tarkennukset.

Kirkon työmarkkinalaitos 30.8.2024 Kirkon työmarkkinalaitos kannattaa ehdotuksen 3 §:n rajoituksia, mutta huomauttaa, että 30 päivää on käytännön elämän kannalta hyvin lyhyt aika, jolloin voidaan kysyä, kuinka tarkoituksenmukainen näin lyhyt aikamäärä lopulta on. Kirkon työmarkkinalaitos toivoo, että aikarajauksen pidentämistä vakavasti harkittaisiin. Sen sijaan 10 henkilön rajauksen kirjaamista lakiin Kirkon työmarkkinalaitos pitää tärkeänä, koska se vastaa muodostunutta käytäntöä ja selkeyttää tilanteen lain tasolla.

Työturvallisuuskeskus 30.8.2024 Luonnoksen 3 §:n mukaan työnantajalla on velvollisuus ilmoittaa Työturvallisuuskeskukselle tietoja työpaikan työsuojelun yhteistoimintahenkilöistä työsuojelun edistämiseksi, jos työnantaja teettää palveluksessaan olevalla tai vuokratulla henkilöstöllä työtä työpaikalla yli 30 kalenteripäivänä ja työpaikalla työskentelee vähintään kymmenen työnantajan palveluksessa olevaa tai vuokrattua henkilöä. Työturvallisuuskeskuksen näkemyksen mukaan kalenteripäivien rajausta tulisi kasvattaa 50 kalenteripäivään hallinnollisen taakan pitämiseksi kohtuullisena. Lisäksi tulee vielä täsmentää tarkemmin, miten kalenteripäivät lasketaan: mistä alkaen, mihin päättyen ja minkä ajanjakson sisällä.

Työturvallisuuskeskus kannattaa esitettyä 10 henkilön rajaa ilmoitusvelvollisuuden osalta etenkin hallinnollisen taakan näkökulmasta.

Akava ry 30.8.2024

Ilmoitusvelvollisuuden rajaaminen

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että velvoite ilmoittaa työsuojelun yhteistoimintahenkilöitä koskevia tietoja rekisteriin kannustaa työpaikkoja tekemään työsuojelun yhteistoimintaa ja sitä kautta edistää työsuojelua ja että tällöin Työturvallisuuskeskuksella on mahdollisuus neuvoa työpaikkoja työsuojelun yhteistoimintaa parhaalla mahdollisella tavalla. Samalla todetaan kuitenkin, että kannustavaa vaikutusta kuitenkin tosiasiasa vähentää työsuojelurekisteristä annetusta laista tehty tulkinta, jonka mukaan ilmoitusvelvollisuus koskee vain työnantajia, joiden työpaikalla työskentelee vähintään 10 työntekijää.

Ilmoitusvelvollisuus ulottuu kuitenkin nykyisessä sääntelyssä kaikkiin työpaikkoihin. Lakia on tulkittu osin ja osan toimijoiden toimesta väärin, ja ilmoitusvelvollisuus on tulkittu lain työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 29§:n mukaisesti. Hallituksen esitysluonnoksessa ilmoitusvelvollisuutta on rajattukin siten, että sen piirissä eivät ole alle 10 työntekijän organisaatiot. Sen sijaan ehdotettavan lain 5 §:ssä säädettäisiin vapaaehtoisesta ilmoittamisesta, joka koskisi alle 10 työntekijän työpaikkojen organisaatioita ja niiden työsuojelupäälliköitä. Lisäksi lakiesityksen 6§ esitetään itsenäisten ammattiharjoittajien ja muun kuin 3§:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisen työnantajan niitä henkilöitä, jotka osallistuvat työsuojelun yhteistoimintaan työpaikalla, yhteisellä työpaikalla tai torjuttaessa työpaikkojen yhteisiä vaaroja, ilmoittamaan vapaaehtoisesti nimensä, sähköpostiosoitteensa, työpaikkansa jne. Työturvallisuuskeskukselle.

Ilmoitusvelvollisuus ja vapaaehtoinen ilmoittaminen muodostavat kokonaisuuden, joka muodostaa niin ilmoittaville tahoille kuin Työturvallisuuskeskukselle vaikutuksiltaan epäselvän kokonaisuuden, joka lisää epätarkoituksenmukaisesti hallinnollista taakkaa ja muodostaa ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle jääville sekavan ja vaikeasti hallittavan kokonaisuuden.

Akava toteaa, että esitetty soveltamisalarajaus eikä esitetty vapaaehtoinen ilmoittaminen alle 10 työntekijän työpaikkojen osalta ole tarkoituksenmukaista. Akava esittää, että rekisteriin tulisi aina ilmoittaa työsuojelupäälliköt ja ne työsuojeluvaltuutetut, jotka ovat valittu alle 10 hengen yrityksissä. Katsomme, että työnantajan ilmoitusvelvollisuuden hallinnollinen taakka em. kokoisissa organisaatioissa ei myöskään muodostu kohtuuttomaksi.

Akava katsoo, että työsuojelun kehittäminen, turvallinen työympäristö ja sen rakentaminen pienillä työpaikoilla on vähintään yhtä tärkeää kuin tätä suuremmilla työpaikoilla ja esitetyllä lakimuutoksella annetaan väärä signaali työpaikoille ja saattaa siellä työskentelevät työntekijät heikompaan asemaan työsuojelun osalta. Esityksessä ja lain tarkoituksen toteuttamisessa tulisi huomioida, että pienten työpaikkojen tarve koulutukselle ja ohjeistukselle on usein suurempi kuin kooltaan isommissa työpaikoissa. Esitetty rajausta vähentää myös tiedon välittämisen mahdollisuuksia.

Ilmoitusvelvollisuuden rajausta 30 kalenteripäivän osalta

Nykyisessä lainsäädännössä ei ole ilmoitusrajoitusta työpaikan työntekijöiden työskentelypäivien osalta. Esitys ei ole perusteltu huomioiden erityisesti työn ja työnteon tapojen jatkuvan muutoksen, erityisesti ns. epätyypillisen työnteon muodot, joissa työsuojelun tarve on ilmeinen. Akava ei pidä perusteltuna esitettyä rajausta ja sen soveltaminen jää epäselväksi.

Aluehallintovirastot/ työsuojelun vastualueet 4.9.2024 Työnantajan ilmoitusvelvollisuutta koskevassa 3 §:ssä ehdotetaan, että ilmoitusvelvollisuus rajattaisiin työnantajiin, jotka teettävät palveluksessaan olevalla tai vuokratulla henkilöstöllä työtä työpaikalla yli 30 kalenteripäivänä ja työpaikalla työskentelee vähintään kymmenen työnantajan palveluksessa olevaa tai vuokrattua henkilöä. Työsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan 30 päivän laskentasääntö ei ole riittävän selkeä, ja on siten omiaan aiheuttamaan tulkintaongelmia käytännön tarkastustoiminnassa. Työsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan laskentasääntöä tulisi tarkentaa lain esitöissä, jotta sen yhdenmukainen soveltaminen olisi mahdollista.

Ehdotuksen mukaan 3 §:n mukaan työpaikalla työskenteleviin lasketaan mukaan sekä työnantajan palveluksessa olevat että vuokratut henkilöt. Työsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan vuokratyöntekijöiden huomioiminen työntekijämäärän laskemisessa on ristiriidassa suhteessa valvontalakiin tai ainakin sen nykyiseen soveltamistapaan verrattuna. Valvontalain 29 §:ää on sovellettu työsuojeluviranomaisessa siten, että pykälässä edellytetyillä työntekijöillä on katsottu tarkoitetun ainoastaan työnantajan omia työntekijöitä, eikä vuokratyöntekijöitä ole otettu tässä huomioon. Näin ollen ongelma muodostuu siitä, että uuden rekisteröintilain mukaan työnantajan tulisi ilmoittaa tiedot

työpaikasta, jossa on 10 työntekijää, oli ne sitten omia tai vuokrattuja, mutta valvonnassa edellytetään työsuojeluvaltuutetun valintaa vasta silloin, kun työpaikalla on 10 työnantajan omaa työntekijää. Eli ilmoittamisvelvollisuus tulisi täyttymään helpommin kuin velvollisuus valita työsuojeluvaltuutettu.

Valvontalain 29 §:n mukaan työpaikalla, jossa säännöllisesti työskentelee vähintään kymmenen työntekijää, työntekijöiden on valittava keskuudestaan työsuojeluvaltuutettu ja kaksi varavaltuutettua edustajikseen työsuojelun yhteistoiminnassa. Valvontalaissa tai sitä koskevassa hallituksen esityksessä ei ole mainittu vuokratyöntekijöitä ja valvontalain 29 §:ää onkin työsuojeluviranomaisessa sovellettu siten, että tarkastustoiminnassa on työsuojeluvaltuutetun valintaa koskevissa tapauksissa otettu huomioon vain työnantajan palveluksessa olevat työntekijät. Nyt säädettävä ilmoitusvelvollisuus kuitenkin koskisi uudistuksen jälkeen myös sellaisia työnantajia, joilla ei välttämättä olisi kymmentä ns. omaa työntekijää, vaikka tämänhetkisen valvontalain 29 §:n soveltamiskäytännön mukaan tällaiselle työpaikalle ei olisi velvollisuutta valita työsuojeluvaltuutettua.

Ehdotetun lain ilmoitusvelvollisuutta koskevan 3 §:n 3 momentin mukaan työnantaja voi henkilön suostumuksella ilmoittaa työpaikan työsuojelun yhteistoimintaan osallistuvien muiden henkilöiden nimet ja sähköpostiosoitteet työsuojelun edistämiseksi. Ehdotetun lain 17 §:n mukaan työsuojeluviranomainen valvoo 3 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden noudattamista siten kuin valvontalaissa säädetään. Näin ollen työsuojeluviranomaisen valvottavaksi tulee myös 3 §:n 3 momentissa tarkoitetut tiedot. Momentti ei kuitenkaan ole työnantajaa velvoittava, joten muutoksella ei todennäköisesti tule olemaan kovinkaan suurta vaikutusta työsuojeluviranomaisen valvontaan. Ehdotettavan lain 3 §:n 3 momenttiin liittyvät kysymykset voivat kuitenkin nousta esille esimerkiksi työsuojeluviranomaisen asiakasaloitteisessa valvonnassa tilanteessa, jossa työntekijä katsoisi työnantajan ilmoittaneen hänen tietonsa rekisteriin ilman asianmukaista suostumusta. Työsuojeluviranomainen katsookin tärkeäksi huolehtia, että Työturvallisuuskeskuksella tulee olemaan riittävät keinot varmistaa asianomaisen henkilön suostumus työnantajan ilmoittaessa rekisteriin 3 §:n 3 momentin mukaisia tietoja.

7 Muiden tahojen ilmoitusmahdollisuudet (4, 5, 6.2 ja 6.3 §)

Tapaturmavakuutuskeskus TVK 19.08.2024 Laissa määritellään myös laajasti vapaaehtoisen ilmoittamisen tilanteet (4-6§), joilla mahdollistetaan kattavasti kaikkien suomalaisilla työpaikoilla työsuojelutehtävissä toimivien kuulumisen rekisteriin niin halutessaan. Tällöin rekisterin kautta toimitettava työsuojelutieto on laajasti kaikkien sitä tarvitsevien saatavilla.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK 26.8.2024 Kannatamme sitä, että esitysluonnoksen ehdotettu 4 § (tietojen ilmoittaminen yhteiseltä työpaikalta) ja 5 § (tietojen ilmoittaminen työpaikkojen yhteisten vaarojen torjunnasta) perustuvat vapaaehtoisuuteen.

Näkemyksemme mukaan esitysluonnoksen 6 pykälän 2 momentti poikkeaa nykykäytännöstä ja sen merkitys, sisältö ja lisäarvo jää epäselväksi. Nykykäytännön mukaan velvollisuus ilmoittaa tietoja tai mahdollisuus ilmoittaa niitä vapaaehtoisesti rekisteriin on nimenomaan työnantajilla ja tämä käytäntö tulee säilyttää. Esitysluonnoksen 2 momentin mukaan tietoja voisi ilmoittaa rekisteriin vapaaehtoisesti kuka tahansa työsuojelun yhteistoimintaan työpaikalla osallistuva henkilö. Työturvallisuudesta huolehtiminen ja sen järjestäminen on työnantajan tehtävä. Tämän vastuun kohdennusta ei tule myöskään hämärtää tässä lainkohdassa esitetyn toimin.

Katsomme, että esitysluonnoksen 6 §:n 2 momentti tulisi poistaa. Sen myötä rekisterin tietojen pysyminen ajan tasalla muodostuisi ongelmalliseksi ja se tulisi merkittävästi lisäämään Työturvallisuuskeskuksen hallinnollista taakkaa rekisterinpitäjänä. Työturvallisuuskeskuksen hallinnollista taakkaa ei ole perusteltua kasvattaa miltään osin nykyisestä, vaan sitä tulisi ennemminkin pyrkiä keventämään lakimuutoksen myötä. Pidämme tätä tärkeänä rekisterin hallinnoimisesta Työturvallisuuskeskukselle aiheutuvien kustannusten

näkökulmasta. Työturvallisuuskeskukselle ei olla tietojemme mukaan osoittamassa ministeriön toimesta rahoitusta rekisterin hallinnointiin. Näkemyksemme mukaan rekisteriin ilmoitettavalla henkilöllä tulee olla selkeä rooli työsuojelun yhteistoiminnassa, eikä kuka tahansa voi ilmoittaa itseään kyseiseen rekisteriin. Tämä rapauttaisi pidemmällä aikavälillä myös rekisterin sisältöä, eikä olisi omiaan edistämään siellä olevien tietojen pysymistä ajan tasalla.

Valtiovarainministeriö 27.8.2024 Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota ehdotetun lain 6 §:ään tietojen vapaaehtoisesta ilmoittamisesta eräissä tapauksissa. Kyseessä olisi laajennus nykyiseen käytäntöön, jossa ilmoitusten tekeminen työsuojeluhenkilörekisteriin on säädetty yksinomaan työnantajan vastuulle. Erityisesti kyseisen pykälän 2 momentissa ilmoittamismahdollisuus annetaan yksittäisille henkilöille, joilla on momentissa mainittu työsuojelun yhteistoimintarooli työpaikalla, yhteisellä työpaikalla jne. Kyseinen kohta edellyttää täsmennystä, että vältetään mahdolliset päällekkäiset ilmoitukset työnantajan sekä työsuojelutehtävässä toimivan henkilön tekemänä ja siitä Työturvallisuuskeskukselle koituva hallinnollinen lisätyö.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 30.8.2024 KT kannattaa sitä, että esitysluonnoksen ehdotus 4 §:stä (tietojen ilmoittaminen yhteiseltä työpaikalta) ja 5 §:stä (tietojen ilmoittaminen työpaikkojen yhteisten vaarojen torjunnasta) perustuvat vapaaehtoisuuteen.

KT ei kannata esitysluonnoksen 6 §:n 2 momenttia yksittäisen henkilön mahdollisuudesta ilmoittaa tietonsa rekisteriin. Ehdotettu 2 momentti aiheuttaa epäselvyyttä sen suhteen, kuka voisi ylipäänsä ilmoittaa tietonsa rekisteriin. Momentin edellytys työsuojelun yhteistoimintaan osallistumisesta on täsmennämätön ja voidaan tulkita erittäin laajasti. Näin ollen ei ole perusteltua eikä tarkoituksenmukaista laajentaa rekisteriin ilmoittamisia yksittäisiin henkilöihin. Tämä aiheuttanee myös rekisterinpitäjälle lisätyötä ja -resurssoinnin tarvetta. On syytä toimia jatkossakin vakiintuneen käytännön mukaisesti siten, että työnantaja huolehtii tietojen ilmoittamisesta erikseen säännellyissä tilanteissa.

Suomen Yrittäjät ry 30.8.2024 Suomen Yrittäjät kiinnittää huomiota myös esitysluonnoksen mukaisen 6 §:n 2 momentin sanamuotoihin. Säännöksen mukaan henkilö, joka ”osallistuu työsuojelun yhteistoimintaan” voisi ilmoittaa tietoja itsestään Työturvallisuuskeskukselle. Säännöstä voidaan sanamuotonsa mukaan tulkita niin, että kuka tahansa työpaikalla työsuojelun yhteistoimintaan osallistuva henkilö voisi ilmoittaa itsensä ja tietoja työsuojeluhenkilörekisteriin. Suomen Yrittäjät katsoo, että tällainen muotoilu on tarpeettoman laaja. Työsuojeluhenkilörekisterin ja toisaalta työpaikoilla tapahtuvan työsuojelun yhteistoiminnan kannalta ei ole perusteltua eikä tarpeen, että ilmoituksia rekisteriin voidaan tehdä näin laajasti. Säännöstä olisi siten tarpeen muuttaa niin, että ilmoittaminen rajattaisiin vain henkilöstön edustajille ja/tai työnantajan nimeämille työsuojelun yhteistoimintaan osallistuville henkilöille.

Kirkon työmarkkinalaitos 30.8.2024 Kirkon työmarkkinalaitos pitää ehdotettua 6 § 2 momenttia selkeänä muutoksena, joka muuttaisi rekisterin luonteen täysin eikä kannata sitä. Esityksessä jää epäselväksi, mikä lisäarvo saavutetaan yksilötasoisella vapaaehtoisella ilmoittautumisella ao rekisteriin. Ehdotettu laajennus rapauttaisi rekisterin tietopohjaa ja synnyttäisi todennäköisesti paljon epäselvyyksiä ja joka tapauksessa lisäisi rekisterinpitäjän hallinnollista taakkaa huomattavasti.

Työturvallisuuskeskus 30.8.2024. Vapaaehtoisen ilmoittamisen tulee olla yksinomaan työnantajan vastuulla.

Luonnoksen 6 pykälän 2 momentin mukainen ehdotus henkilön itsensä vapaaehtoisesta ilmoittamisesta on vastoin lain perusajatusta, joka on toimittaa rekisteriin vaalikausittain tiedot työpaikan työsuojeluorganisaatiosta. Vapaaehtoisen ilmoittamisen kynnnykseksi asetettu edellytys ”osallistuminen työsuojelutoimintaan” on määritelmänä epämääräinen. Rekisterin luotettavuuden ja sen työpaikkojen työsuojelun yhteistoimintaa palvelevan tarkoituksen mukaisesti ilmoittaminen on pidettävä jatkossakin

työnantajan vastuulla. On tärkeää huolehtia tietojen ajantasaisuudesta vaalikausittain.

Työturvallisuuskeskuksella ei olisi käytettävissä olevia keinoja varmistua siitä, että vapaaehtoisesti itsensä ilmoittanut henkilö todellisuudessa osallistuu työsuojelun yhteistoimintaan tai onko ilmoitettu henkilö tosiasiallisesti edes töissä kyseisessä organisaatiossa. Ylimääräinen varmistamisprosessi lisäisi kohtuuttomasti Työturvallisuuskeskuksessa manuaalista selvitystyötä ja sitä kautta hallinnollista taakkaa. Asia olisi joka tapauksessa varmistettava myös erikseen työnantajalta ja sitä kautta myös työnantajan hallinnollinen taakka lisääntyisi.

Työturvallisuuskeskus ei voisi myöskään luottaa siihen, että rekisteriin itsensä ilmoittaneet henkilöt huolehtisivat tietojensa poistamisesta rekisteristä, kun osallistuminen työsuojelutoimintaan päättyy. Vapaaehtoinen ilmoittaminen saattaisi johtaa tilanteeseen, jossa Työturvallisuuskeskuksella olisi hallussaan laaja henkilörekisteri ilman mahdollisuutta varmistaa rekisterin tietojen käyttötarkoituksidonnaisuutta. Lain tarkoitus on, että työsuojeluhenkilörekisteri sisältää viralliset ja ajantasaiset tiedot työsuojelun yhteistoimintaorganisaatiosta. Työturvallisuuskeskukselle ei voida langettaa jatkuvaa velvollisuutta vapaaehtoisten ilmoitusten ja työnantajan ilmoitusten ristiin tarkistamiselle. Työnantajan ilmoitusten ja yksittäisten henkilöiden ristiin tarkistukselle ei ole luotettavaa menetelmää ilman, että Työturvallisuuskeskuksen hallinnollinen taakka kasvaisi.

Rekisteriin ei voi rakentaa sellaista valtuutusta, että yksittäinen työntekijä voisi edustaa työpaikkaa rekisteritietojen ilmoittamisessa, koska lain lähtökohta yksiselitteisesti se, että työnantaja ilmoittaa työsuojelun yhteistoiminnassa mukana olevat henkilöt vaalikausittain. Nykyisessä työsuojeluhenkilörekisterin käyttövaltuushallinnassa työnantajan edustaja ylläpitää sekä organisaation että henkilöiden tietojen ajantasaisuutta.

Itsenäiselle työnsuorittajalle voidaan tehdä rekisteriin oma ilmoitusvalikko, jotta hän voi varmistaa viestinnän saamisen työsuojelun edistämiseksi.

Akava ry 30.8.2024 Esitysluonnoksen 6§:n 2 momentti on epäselvä, kuka voi vapaaehtoisesti ilmoittaa tietonsa rekisteriin.

8 Julkisuuslain ja tietojen luovutussäännösten (14 ja 15 §) suhde ja henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteet sekä rekisteröidyn oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä suoramarkkinointiin (8 §)

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK 26.8.2024 Näkemyksemme mukaan esitysluonnoksen 8 §:ä tulisi täsmentää, jotta ei jäisi epäselväksi, miten kielto henkilötietojen käsittelystä suoramarkkinointiin kootaan ja miten rekisteriin ilmoitettavat henkilöt saisivat tiedon mahdollisuudestaan esittää tällainen kielto. Tätä tulisi selvittää vähintään lain perusteluissa.

Tietosuoja-valtuutetun toimisto 27.8.2024 Esityksessä on katsottu, että tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta toimisi Työturvallisuuskeskuksen oikeusperusteena tietojen rekisteröinnille ja luovuttamiselle. Lisäksi esitysluonnoksessa todetaan, että ”Ehdotettavan lain 14 ja 15 § merkitsisivät sitä, että Työturvallisuuskeskukselle ja muille tietojenpyytäjille syntyisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu oikeusperuste käsitellä ehdotettavassa laissa tarkoitettuja tietoja 14 ja 15 §:ssä tarkoitettuihin työsuojelua edistäviin käyttötarkoituksiin.” Esityksen mukaan on kuitenkin mahdollista, että Työturvallisuuskeskuksella ja muilla tietojenpyytäjillä olisi myös jokin muu peruste, joka oikeuttaisi heidät käsittelemään samoja henkilötietoja. Esimerkinomaisesti esityksessä todetaan, että ainakin suoramarkkinointia tekevän tahon oikeusperusteena olisi myös yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan f alakohta.

Kiinnitämme huomiota henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteen ja sitä koskevan kansallisen liikkumavaran tarkkaan ja täsmälliseen selvittämiseen tietosuoja-asetuksen valossa. Oikeusperusteen osoittamisella on lisäksi erityistä merkitystä rekisteröidyille, sillä oikeusperuste vaikuttaa rekisteröidyn tietosuoja-asetuksen III luvun mukaisten oikeuksien soveltumiseen. Tämän vuoksi esityksen jatkovalmistelussa tulisi arvioida ja perustella vielä tarkemmin, mihin tietosuoja-asetuksen 6 artiklan kulloinkin sovellettavaan alakohtaan käsittelyn oikeusperuste ehdotetuissa 14 ja 15 §:ssä ankkuroituisi.

Oikeusministeriö 27.8.2024

Henkilötietojen suoja

Oikeusministeriö toteaa, että esitysluonnoksessa on tunnistettu asianmukaisesti, että ehdotukseen liittyy henkilötietojen käsittelyä, joka kuuluu EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 soveltamisalaan. Oikeusministeriölle jää esitysluonnoksesta käsitys, että sen tarkoituksena on tietyiltä osin ehdottaa yleistä tietosuoja-asetusta täsmentävää kansallista erityissääntelyä. Esitysluonnoksessa on myös selkeästi pyritty tekemään selkoa kansallisen liikkumavaran käytöstä sekä sen tarpeellisuudesta. Oikeusministeriö toteaa kuitenkin, että esitysluonnos kaipaakaan tältä osin selkeyttämistä. Jatkovalmistelussa tulee kiinnittää huomiota perusteluiden selkeyteen erityisesti henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteiden osalta.

Jäsenvaltioilla on kansallista liikkumavaraa antaa yleistä tietosuoja-asetusta täsmentävää sääntelyä ainoastaan tilanteissa, joissa käsittelyperuste on joko asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta (rekisterinpitäjän lakisääteinen velvollisuus) tai e alakohta (yleinen etu tai julkisen vallan käyttö). Kansallista erityissääntelyä ei voida antaa, kun henkilötietojen käsittely perustuu 6 artiklan 1 kohdan f alakohtaan (oikeutettu etu). Esitysluonnos jättää avoimeksi kansallisen liikkumavaran käytön osalta, miten ehdotuksessa on tarkoitus käyttää yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan sisältämää liikkumavaraa. Esitysluonnoksen perustelut (esimerkiksi luvussa 4.1.2 ovat tältä osin epäselvät ja puutteelliset). Oikeusministeriö toteaa, että jatkovalmistelussa huomiota tulee kiinnittää ennen muuta 1. lakiehdotuksen 14 ja 15 §:ään (ks. tältä osin tarkemmin otsikon ”Suhde julkisuuslakiin ja tiedonluovutukset” alta).

Huomiota tulisi kiinnittää lisäksi 1. lakiehdotuksen vastustamisoikeutta koskevaan 8 §:ään. Kyseisen pykälän 1 momentissa viitattaisiin yleisen tietosuoja-asetuksen 21 artiklaan, jossa säädetään rekisteröidyn vastustamisoikeudesta, jos henkilötietoja käsitellään suoramarkkinointia varten. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin henkilön, jonka henkilötietoja ilmoitettaisiin Työturvallisuuskeskukselle, oikeudesta pyytää Työturvallisuuskeskusta merkitsemään työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteriin, että hän vastustaa henkilötietojensa käsittelyä suoramarkkinointiin. Oikeusministeriölle jää epäselväksi ehdotetun pykälän tarpeellisuus.

Oikeusministeriö toteaa tältä osin, että yleinen tietosuoja-asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta eikä kansallisessa lainsäädännössä ole lähtökohtaisesti tarpeen toistaa asetuksen säännöksiä. Oikeusministeriö näkee, että ehdotetussa 8 §:n 1 momentissa olisi kyse informatiivisesta viittauksesta tietosuoja-asetuksen 21 artiklan 3 kohtaan. Jatkovalmistelussa tulisi arvioida ja perustella, miksi kyseinen informatiivinen viittaus olisi tarpeen. Ylipäänsä oikeusministeriö huomauttaa, että pykälää koskevat säännöskohtaiset perustelut (s. 59 – 61) ovat epäselvät ja jättävät epäselväksi, mitä 8 §:n 1 momentilla tavoiteltaisiin ja mikä sen suhde on 1. lakiehdotuksen 14 ja 15 §:ään.

Ehdotetun 8 §:n 2 momentin osalta oikeusministeriölle jää epäselväksi suhde Työturvallisuuskeskuksen oikeuksiin käsitellä henkilötietoja silloin, kun se hoitaa julkista hallintotehtävää verrattuna muuhun Työturvallisuuskeskuksen suorittamaan käsittelyyn. Oikeusministeriölle jää esitysluonnoksesta ja 1. lakiehdotuksen 9 §:stä käsitys, ettei Työturvallisuuskeskukselle säädettäisi julkisena hallintotehtävänä suoramarkkinointia koskevia tehtäviä, vaan se hoitaisi 1. lakiehdotuksen 3–6 §:ssä tarkoitettujen tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtäviä.

Ehdotetun 8 §:n 2 momentin osalta jää lisäksi epäselväksi, mihin yleisen tietosuoja-asetuksen kohtaan ehdotettava kansallinen erityissääntely perustuisi ja minkälaista liikkumavaraa asetus jättää kansallisen erityissääntelyn suhteen (ks. muun muassa asetuksen 23 artikla). Oikeusministeriö toteaa, että ehdotusta tulee edellä mainitulta osin arvioida uudelleen jatkovalmistelussa. Lisäksi tulee varmistaa, että kansallisessa lainsäädännössä käytetään asetuksessa määriteltyjä käsitteitä, kuten vastustamisoikeus (vrt. esitysluonnoksessa mainittu vastustusoikeus).

Suhde julkisuuslakiin ja tiedonluovutukset

Luonnoksen 1. lakiehdotuksen lähtökohtana on, että lain mukaan rekisteröitävät ja luovutettavat tiedot ovat julkisia tietoja. Laissa säädettäisiin myös siitä, että Työturvallisuuskeskuksen julkisen hallintotehtävän hoitamisessa sovellettaisiin julkisuuslakia. Ehdotus laajentaisi julkisuuslain soveltamisen yleislaissa säädettyä laajemmaksi.

Oikeusministeriö pitää ehdotettua säännöstä julkisuuslain soveltamisesta sinänsä perusteltuna, mutta ehdotuksessa esitetty eräät säännökset poikkeaisivat julkisuuslain sääntelylogiikasta siinä määrin, että ne saattavat käytännössä vaikeuttaa julkisuuslain soveltamista Työturvallisuuskeskuksen julkisen hallintotehtävän hoitamisessa. Vaikka esityksessä on käsitelty ehdotettujen säännösten suhdetta julkisuuslakiin, jää ehdotuksessa jossain määrin epäselväksi, miltä osin esitys poikkeaa julkisuuslaista ja miltä osin sitä kuitenkin sovellettaisiin.

Erityisesti luonnoksen 1. lakiehdotuksen 14 ja 15 §:t sisältävät sääntelyä, joiden suhde yleislaissa säädettyyn jäisi hankalasti hahmotettavaksi säädösten erilaisen sääntelylogiikan vuoksi. Julkisuuslaissa säädetty tiedonsaantioikeus ei lähtökohtaisesti määrity sen perusteella, mikä tietojen käyttötarkoitus on. Jos tieto on julkisuuslain perusteella julkinen ja se annetaan pyytäjälle, voi kuitenkin muusta sääntelystä, kuten tekijänoikeussääntelystä, seurata rajoituksia tietojen käyttämiselle. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa taas säädetään luovutusrajoituksesta, joka rajoittaa henkilörekisteristä annettavien henkilötietojen luovuttamista tietyillä antotavoilla. Säännöksen perusteella viranomaisen tulee tietojen luovutushetkellä arvioida, onko luovutuksensaajalla henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää luovuttavia henkilötietoja.

Luonnoksen 14 ja 15 §:ssä säädettäisiin Työturvallisuuskeskuksen ja muiden tahojen oikeudesta käyttää ja saada ilmoitettuja tietoja. Tiedonsaanti- tai käyttöoikeus olisi sidottu tietojen käyttötarkoitukseen. Kun kyse on julkisuuslain perusteella julkisista tiedoista, ei laissa tulisi lähtökohtaisesti erikseen säätää tiedonsaantioikeudesta kyseisiin tietoihin, vaan se seuraa jo sovellettavaksi tulevasta julkisuuslaista.

Säännöksen tarkoituksena näyttääkin enemmän olevan poiketa julkisuuslain 16 §:n 3 momentin luovutusrajoitusta koskevasta säännöksestä, eli mahdollistaa suoraan lain perusteella se, että Työturvallisuuskeskus voisi käyttää julkisen hallintotehtävän hoitamisessa saamiaan tietoja myös muiden tehtäviensä hoitamisessa siten, ettei julkisuuslain 16 §:n 3 momentin luovutusrajoitus tulisi sovellettavaksi.

Säännöksen perusteluissa todetaan, että ”Työturvallisuuskeskukselle syntyisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu oikeusperuste käsitellä ehdotettavassa laissa tarkoitettuja tietoja 14 pykälässä tarkoitettuihin työsuojelua edistäviin käyttötarkoituksiin (julkisen hallintotehtävän lisäksi). 14 pykälä olisi kirjoitettu muotoon ”oikeus saada”, jotta Työturvallisuuskeskuksen henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteen syntyminen tulisi selkeästi esille.” Julkisuuslain systematiikassa tiedonsaantioikeuden ei sinällään katsota muodostavan tiedot saavalle osapuolelle käsittelyoikeutta tietoihin, vaan tiedonsaajan tulee lähtökohtaisesti arvioida käsittelyperusteensa erikseen ja suhteessa niihin käsittelytoimiin, joita tiedonsaaja tiedoille suorittaa. Muutoinkin vaikuttaisi siltä, että tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta (lakisääteisen velvoitteen noudattaminen) sopii huonosti Työturvallisuuskeskuksen muun kuin julkisen hallintotehtävän hoidossa tapahtuvan käsittelyn

oikeusperusteeksi, koska oikeus saada tietoja ei vielä perusta lakisääteistä veloitetta Työturvallisuuskeskukselle käsitellä kyseisiä tietoja omiin tarkoituksiinsa.

Oikeusministeriö huomauttaa, että esimerkiksi suoramarkkinoinnin osalta henkilötietojen käsittelyperuste on lähtökohtaisesti joko rekisteröidyn suostumus tai oikeutettu etu, joiden osalta tietosuoja-asetus ei sisällä kansallista liikkumavaraa.

Tiedonsaantioikeudesta säätämisen sijaan säännöstä tulisi lähtökohtaisesti muokata niin, että siinä säädettäisiin Työturvallisuuskeskuksen oikeudesta käyttää ilmoitettuja tietoja tiettyihin käyttötarkoituksiin siten, ettei julkisuuslain 16 §:n 3 momentin mukaista arviointia käsittelyperusteen olemassaolosta tehtäisi erikseen. Pohdittaessa tarvetta säätää Työturvallisuuskeskuksen oikeudesta käsitellä ehdotuksessa mainittuihin käyttötarkoituksiin, kuten suoramarkkinointiin, tulee huomioida myös yleisen tietosuoja-asetuksen reunaehdot kansalliselle erityissääntelylle, esimerkiksi käsittelyn oikeusperusteiden osalta (ks. tarkemmin otsikon Henkilötietojen suoja alta).

Vastaavasti luonnoksen 1. lakiehdotuksen 15 §:n 1 momentissa säädettäisiin tiedonsaantioikeudesta, jonka tarkoituksena näyttäisi ennemmin olevan poiketa julkisuuslain 16 §:n 3 momentista ja johon liittyy edellä mainittu systemaattinen ongelma tiedonsaantioikeuden ja käsittelyperusteiden osalta. Luonnoksen 15 §:n 1 momentin osalta eri käsittelyperusteiden soveltumiseen voi vaikuttaa myös se, että säännöksessä tietojen saajina olisi viranomaisten lisäksi muita tahoja.

Kokonaisuutena arvioiden luonnoksen 14 §:ssä ja 15 §:n 1 momentin säännökset sopivat huonosti yhteen sovellettavaksi tulevien julkisuuslain ja tietosuoja-sääntelyn yleissäännösten ja systematiikan kanssa. Jatkovalmistelussa tulisi arvioida säännösten keskeistä tarkoitusta ja kehittää niiden muotoiluja edellä todettu huomioiden sekä varmistua siitä, että säännösten suhde yleislaeissa säädettyyn muodostuu loogiseksi.

Tietosuoja-sääntelyn osalta jatkovalmistelussa tulee huomioida erityisesti, että ehdotuksissa huomioidaan yleisen tietosuoja-asetuksen asettamat reunaehdot kansallisen erityissääntelyn antamiselle. Tältä osin huomio kiinnittyy erityisesti asetuksen 6 artiklan 2-4 kohtiin sekä 23 artiklaan, jossa säädetään jäsenvaltioiden mahdollisuuksista rajoittaa rekisteröidyn oikeuksia.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT 30.8.2024 Esitysluonnoksen 8 §:n osalta jää KT:n näkemyksen mukaan epäselväksi, miten kiello henkilötietojen käsittelystä suoramarkkinointiin kootaan ja miten henkilö kiellon ilmaiseva henkilö saisi tiedon siitä, että hän voisi tällaisen kiellon esittää. Tämä tulisi selventää lain perusteluihin.

9 Tietojen luovutus työsuojelua edistäviin käyttötarkoituksiin (15 §)

Tapaturmavakuutuskeskus 19.08.2024 Yleisenä kommenttina työsuojeluviranomaisen oikeudesta saada esitetyn lain 3-6 §:ssa tarkoitettuja tietoja suorittaessaan työsuojeluviranomaisen tehtäväksi säädettyä valvontaa (esitetyn lain 15§) ja ilmoittamisvelvollisuuden valvontaa (esitetyn lain 17§) TVK kiinnittäisi huomiota lain muotoiluihin siten, että ne mahdollistaisivat tietojen tehokkaan hyödyntämisen myös ns. massavalvonnan menetelmin. Tämä olisi erityisen tärkeää kohdistettaessa valvontaa sen vaikuttavuuden kannalta tärkeisiin kohteisiin.

TVK esittää, että (15 §:n) 1 momentissa määriteltyjen tahoihin lisätään Tapaturmavakuutuskeskus. Tämä olisi tärkeää erityisesti samassa momentissa määriteltyjen käyttötapauksen 1 ja 4 osalta: Tapaturmavakuutuskeskus voisi välittää tietoa lakisääteisiin tehtäviinsä (TyTAL 236§) liittyen tuottamistaan ajankohtaisista työturvallisuutta koskevista, vapaasti ja maksuttomasti käytettävissä olevista analyyseistaan rekisteriin kuuluville. Toisaalta TVK:lle olisi erittäin hyödyllistä voida selvittää työpaikkaonnettomuuksien tutkintojen kohteena olevien työpaikkojen työsuojeluyhdyshenkilöiden yhteystiedot hoitaessaan

työtapaturma- ja ammattitautilain mahdollisen uudistuksen myötä 1.1.2025 alkaen lakisääteistä tehtäväänsä tutkia työpaikkaonnettomuuksia (tätä koskevaa lakiluonnosta koskeva lausuntokierros päättyy 31.7.2024, diaarinumero VN/5681/2023). Mahdollisesti yhteistoimintahenkilöiden rekisteritietojen käyttö olisi perusteltua myös muissa työtapaturma- ja ammattitautivakuuttamisen toimeenpanon kehittämiseen liittyvissä tutkimuksissa, jotka on määritelty Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtäväksi työtapaturma- ja ammattitautilain 236 §:ssä.

Poliisihallitus 26.8.2024 Poliisihallitus haluaa huomioitavan, että lakiin työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteröinnistä (15 § 1 mom.) "mitä julkisuuslaissa säädetään, työsuojeluviranomaisella, työnantajien ja työntekijöiden yhdistyksillä, Valtiokonttorilla, Työterveyslaitoksella ja muilla tahoilla olisi oikeus saada 3–6 §:ssä tarkoitettuja tietoja tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä sähköisesti Työturvallisuuskeskukselta" voi liittyä tietosuojahaasteita. Esim. muun muassa "välittää tietoa työsuojelusta, maksullisista tai maksuttomista tuotteista/palveluista, käyttää tieteelliseen tutkimukseen tai muihin selvityksiin" jne. antaa varsin laveat mahdollisuudet saada tietoja rekisteristä.

Lain 14 ja 15 §:ssä sallittaisiin muun muassa tietojen saaminen maksullisten työsuojelukoulutusten tai muiden maksullisten työsuojelua edistävien tuotteiden tai palveluiden suoramarkkinointiin.

Poliisihallitus katsoo, että on tarpeen edelleen arvioida hyvin tarkoin työsuojeluhenkilörekisteriin ilmoitettavien tietojen käyttötarkoituksia ja tietojen luovutusta. Laissa tulisi nykyistä laajemmin ja selkeämmin ilmaista ne työsuojelua edistävät käyttötarkoitukset, joihin tietoja luovutetaan, esim. mitkä edistävät työsuojelun yhteistoimintaa työpaikoilla. Tietojenpyytäjän tulisi rajoittaa pyytämänsä tiedot vain oman käyttötarkoituksensa, yleensä työsuojelun edistämisen, kannalta tarpeellisiin tietoihin. Työturvallisuuskeskuksen tulisi säännöllisesti ja johdonmukaisesti seurata tietopyyntöjä ja arvioida niiden perusteita.

Liikenne- ja viestintäministeriö 27.8.2024 Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että esitettyjä henkilötietojen käyttötarkoituksia, käsittelytapoja ja luovuttamista olisi suotavaa arvioida tarkemmin tietosuojaperiaatteiden näkökulmasta. Lisäksi hallituksen esityksen perusteluissa voisi avata tarkemmin, miksi ehdotetut henkilötietojen käsittelytoimet, esimerkiksi oikeus saada henkilötietoja suoramarkkinointia varten, ovat demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide työsuojelun edistämisen turvaamiseksi.

Tietosuojavaltuutetun toimisto 27.8.2024 Esityksen 15 §:ssä ehdotetaan puolestaan säädettäväksi muiden oikeudesta saada ehdotettavan lain mukaisesti ilmoitettuja tietoja. Korostamme, että tietojen luovutusten lainmukaisuutta on arvioitava ensisijaisesti tietosuoja-asetuksen keskeistä periaatetta, eli käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatetta, vasten. Tietojen luovutusta henkilötietojen käsittelynä on arvioitava erityisesti siitä näkökulmasta, onko henkilötietojen myöhempi käsittely yhteensopivaa tietojen alkuperäisen käsittelytarkoituksen kanssa.

Jos henkilötietoja olisi jostakin syystä tarve käsitellä muuta kuin sitä tarkoitusta varten, jonka vuoksi tiedot on kerätty, on noudatettava yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohtaa. Tämä kohta mahdollistaa henkilötietojen käsittelyn uuteen käyttötarkoitukseen muun muassa, jos siitä on säädetty jäsenvaltion lainsäädännössä. Tällaisen kansallisen sääntelyn on kuitenkin oltava demokraattisessa yhteiskunnassa oikeasuhteista ja välttämätöntä yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklassa 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Näitä tavoitteita ovat esimerkiksi jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet.

Ehdotetun 15 §:n perusteluissa todetaan, että "Ehdotettava 15 pykälä täyttäisi myös yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohdassa henkilötietojen luovutusta koskevalle lainsäädännölle asetetun

edellytyksen: pykälä olisi ”demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide” työsuojelun edistämisen turvaamiseksi”, mutta asiaa ei tarkemmin perusteluissa arvioida. Esityksen jatkovalmistelussa tulisi selventää käyttötarkoitussidonnaisuuden toteutumista ja arvioida ehdotetun sääntelyn välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden takaamiseksi.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry 30.8.2024 SAK lausuu tietojen luovuttamisen osalta, että esityksessä on huomioitu asianmukaisesti eri tahojen tarpeet tiedonsaannille. Ammattiliittojen osalta esityksessä on huomioitu, että tietoja rekisterin tietokannasta on saatavissa jatkossakin mm. koulutusten järjestämiseen. Tasapuolisuuden nimissä tämä oikeus on myös annettu ehdotuksessa työnantajajärjestöille, mikä on hyvä asia monipuolisen tiedonvälityksen osalta. Maksua ei myöskään peritä viranomaisilta esim. valvonnan suorittamiseksi eikä tutkimuslaitoksilta työsuojelututkimuksen edistämiseksi tai konkreettiseksi suorittamiseksi. Ainoa suuri ongelma esityksessä tietojen luovuttamisessa ja niiden käyttämisessä em. tarkoituksiin on, että tietoja ei jatkossa saisikaan pienten alle 10 työntekijän yritysten osalta. Tämä rapauttaa kattavaa neuvontajärjestelmää, jolla olisi mahdollisuus saattaa työsuojelutietoutta pieniin työpaikkoihin. Tietoja voisi käyttää jatkossa järkevästi laajemmin hyviin tarkoituksiin, mutta tietoja olisi käytettävissä vain suurempien yritysten osalta. Yleensä näillä suuremmilla yrityksillä on asiat jo muutenkin paremmin tiedossa laajempien resurssien ansiosta.

10 Maksuttomasti tietoa saavat tahot

Tapaturmavakuutuskeskus 19.08.2024 Lain 15.2 §: TVK esittää, että Tapaturmavakuutuskeskukselta ei perittäisi ehdotetun pykälän 2 momentin mukaista maksua tiedoista, joiden käyttötarkoituksena on (lausunnossa) edellä kuvatut, Tapaturmavakuutuskeskuksen lakisääteisiin tehtäviin liittyvä käyttötapaukset.

Valtiovarainministeriö 27.8.2024 Esitetyn lain 15 §:ssä säädetään muiden oikeudesta saada ilmoitettuja tietoja. Pykälän mukaan Valtiokonttorilla on jatkossakin oikeus saada lain 3–6 §:ssä tarkoitettuja tietoja tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä sähköisesti. Maksuakaan ei perittäisi, koska kyseessä on viranomainen. Valtiokonttori järjestää valtion työpaikkojen työsuojeluhenkilöstölle työsuojeluun liittyviä tilaisuuksia, välittää työsuojelutietoa ja edistää heidän verkostoitumistaan. On tärkeää, että uusi laki mahdollistaa edelleen Valtiokonttorille maksutta tietojen saamisen rekisteristä työsuojelutoiminnan kohdentamiseksi.

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry 28.8.2024 Rekisterin käytön tulee olla (jatkossakin) maksutonta työntekijäyhdistyksille.

Mahdollisuus hyödyntää yhteistoimintahenkilöiden rekisteriä maksuttomasti on ammattiliitoille välttämätöntä, sillä sen avulla ne voivat arvioida järjestämisalojensa työsuojelun yhteistoiminnan tilaa ja ryhtyä tarvittaessa sitä parantaviin toimenpiteisiin esimerkiksi työnantajajärjestöjen kanssa yhdessä.

Suomen Yrittäjät ry 30.8.2024 Vaikka työsuojeluhenkilörekisterin pitäminen on työsuojeluhallinnon tehtävä, kuitenkin jo nykysääntelyn tilanteessa sitä on käytännössä ylläpitänyt Työturvallisuuskeskus ry. Esitysluonnoksen mukaan rekisterinpito olisi jatkossakin Työturvallisuuskeskus ry:n tehtävänä, sillä valtion talousarviossa ei ole osoitettu määrärahaa työsuojeluhenkilörekisteristä annetussa laissa tarkoitettuun työsuojelun yhteistoimintahenkilöitä koskevien tietojen rekisteröinti- ja luovutustehtävään. Käytännössä tätä toimintaa on rahoitettu valtion talousarvion sijasta pääasiassa Työsuojelurahaston kautta. Tältä osin laki ei muuttaisi nykytilaa.

Suomen Yrittäjät pitää kuitenkin ongelmallisena, että laissa säädettäisiin Työturvallisuuskeskukselle ja sen taustaorganisaatioille oikeus saada tietoja maksutta, kun muut yksityiset toimijat joutuisivat maksamaan rekisterin tietojen käytöstä.

Suomen Yrittäjät vastustaa sitä, että yksityiselle toimijalle myönnetään lailla erityisasema sellaisen tiedon hallintaan, joka kerätään toisilta yksityisiltä yrityksiltä ja muilta työnantajilta lakisääteisellä velvollisuudella. Tämä on ongelmallista myös kilpailuneutraliteetin kannalta. Vaikka Työturvallisuuskeskusta rahoitetaan Työsuojelurahastosta, se on yksityinen toimija ja toimii osin myös kilpailuilla markkinoilla työsuojelukoulutusten järjestäjänä. Yksityisten toimijoiden olisi kuitenkin oltava työsuojelukoulutusten ja muiden työsuojelua koskevien tuotteiden tai palvelujen markkinoilla tasavertaisessa asemassa. Siksi myös Työturvallisuuskeskus ry:n olisi maksettava rekisterin käytöstä, kun sen tietoja käytetään kaupallisten tuotteiden tai palvelujen markkinointiin ja toteuttamiseen.

11 Muita huomioita liittyen yleislainsäädäntöön tai esityksen teknisiin seikkoihin

Tietosuoja-valtuutetun toimisto 27.8.2024 Ehdotetussa 14 §:ssä säädettäisiin Työturvallisuuskeskuksen oikeudesta saada ilmoitettuja tietoja omaan käyttöönsä. Kiinnitämme huomiota siihen, että vaikka säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 67) on täsmennetty, että ”omalla käytöllä” tarkoitettaisiin Työturvallisuuskeskuksen oikeutta käyttää ilmoitettuja tietoja julkisen hallintotehtävän hoitamisen lisäksi muuhun käyttöön, on käytetty sanamuoto jossain määrin tulkinnanvarainen. Lisäksi tämä muotoilu nähdäksemme tarkoittaisi esimerkiksi sitä, ettei Työturvallisuuskeskus voisi ulkoistaa työsuojelukoulutusten suoramarkkinointia jollekin toiselle taholle. Esityksen jatkovalmistelussa olisi myös tarpeen yhdenmukaistaa pykälän otsikointia ja sisältöä, sillä otsikossa puhutaan Työturvallisuuskeskuksen oikeudesta käyttää ilmoitettuja tietoja ja pykälätekstissä oikeudesta saada tietoja.

Oikeusministeriö 27.8.2024 Luonnoksen jaksossa 10 kuvataan julkisuuslain ajantasaistamistarpeita arvioineen työryhmän ehdotusta liittyen julkisuuslain soveltamisalan laajentamiseen. Hallituksen esityksen laatimishojeissa todetaan, että ”eduskunnalle on annettava täsmälliset tiedot niistä mahdollisista muista hallituksen esityksistä, jotka sen on otettava huomioon nyt puheena olevaa esitystä käsitellessään. Tämä on tarpeen, jotta eduskunta voi päättää asioiden käsittelemisen järjestyksestä. Jaksossa on mainittava jo annetut ja valmisteilla olevat esitykset, joista esillä olevan esityksen eduskuntakäsittely tai esitykseen sisältyvien lakien voimaantulo voi riippua. Jos jo eduskunnan käsiteltävänä oleviin tai esillä olevan esityksen kanssa samanaikaisesti annettaviin hallituksen esityksiin sisältyy ehdotuksia samojen lainkohtien muuttamisesta kuin esillä olevassa esityksessä, lainkohdat on yksilöitävä. Jos esitysten keskinäinen riippuvuus voi johtaa jonkin lain voimaantulon siirtymiseen suunniteltua myöhemmäksi, myös tästä on tehtävä selkoa.” Koska kyseessä on työryhmän mietintö eikä vielä annettu hallituksen esitys, ei työryhmän mietintöä ole tarpeen mainita kyseisessä kohdassa. Työryhmän ehdotuksen voisi mainita esimerkiksi esityksen yleisperusteluissa.

Luonnoksen 15 §:n 2 momentissa säädettäisiin julkisuuslain maksusääntelystä poikkeavasta maksusta. Säännös tulisi muotoilla poikkeussäännöksi julkisuuslain 34 §:stä (eli ”poiketen siitä, mitä... ”sen sijaan että säädetään ”sen estämättä...”). Kyseinen säännös sopii niin ikään haastavasti yhteen julkisuuslain systematiikan kanssa, missä tietojen maksullisuus on sidottu lähinnä tietojen antotapoihin. Julkisuuslain maksusääntelystä poikkeava sääntely on sinänsä mahdollista, mutta säännöksessä ja sen perusteluissa tulisi vielä selkeämmin tuoda esille se, että säännöksestä seuraa, ettei julkisuuslain 34 §:ää sovelleta Työturvallisuuskeskuksen yleisöjulkisuuden perusteella antamiin tietoihin lainkaan riippumatta tietojen antotavasta.

Luonnoksen 1. lakiehdotuksessa näyttäisi myös olevan jonkin verran päällekkäistä sääntelyä tiedonhallintalain (906/2019) kanssa. Jatkovalmistelussa tulisi vielä arvioida, ovatko kaikki viittaukset sähköiseen luovuttamiseen tarpeellisia laissa esimerkiksi siltä osin kuin 15 §:ssä säädettäisiin viranomaisten välisestä tiedonluovutuksesta. Mikäli 15 § katsotaan perustelluksi säilyttää, tulisi arvioida mahdollisuutta

erottaa säännöksessä viranomaisten tai julkista hallintotehtävää hoitavien välillä tapahtuvat luovutukset muille tahoille tehtävistä tietojen luovutuksista.

Luonnoksen 1. lakiehdotuksen 7 §:ssä säädettäisiin siitä, että tiedot olisi ilmoitettava Työturvallisuuskeskuksen työsuojelun yhteistoimintahenkilöiden rekisteriin käyttäen ensisijaisesti sähköistä ilmoituspalvelua. Perustelujen mukaan säännöksellä ei velvoitettaisi sähköiseen ilmoittamiseen, mutta sen ensisijaisuudesta kuitenkin säädettäisiin. Säännöksen normatiivinen merkitys jää epäselväksi, koska se ei velvoita vaan ilmaisee lähinnä toiveen ensisijaisesti käyttää sähköistä ilmoitusta. Lainkirjoittajan oppaassa on todettu, että ”Laki sallii, oikeuttaa tai velvoittaa. Lakiin ei saa ottaa ”säännöksiä” asioista, jotka ovat itsestään selviä tai joilla ei muuten ole minkäänlaista oikeudellista merkitystä. Perustuslakivaliokuntakin on lausunnossaan (PeVL 37/2006 vp) todennut, että yleensä ei ”ole soveliasta hyväksyä lain tai minkään muunkaan säädöksen muodossa” ”oikeudelliselta velvoittavuudeltaan” ”heikkoja tai velvoittavuutta kokonaan vailla olevia yleisiä säännöksiä.” (ks. lainkirjoittajan opas, jakso 24.2.4) Oikeusministeriö katsoo, että kyseinen säännös tulisi poistaa tarpeettomana.

Luonnoksen 1. lakiehdotuksen 11 § vaikuttaisi olevan poikkeussäännös julkisuuslaissa säädettyyn. Säännös tulisi muotoilla selvästi poikkeussäännöksi (poiketen siitä, mitä...) nyt käytetyn ”sen estämättä...” – muotoilun sijaan.

Luonnoksen 1. lakiehdotuksen 17 §:ssä käytetään ”siten kuin” –rakennetta, jota lainvalmisteluohjeiden mukaan tulee välttää (ks. lainkirjoittajan opas, jakso 12.2.6). Kyseessä näyttäisi olevan aineellinen säännös, jolloin säännös tulisi muotoilla siten, että siitä ilmenee, että työsuojeluviranomainen valvoo 3 §:ssä tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja että valvonnassa sovelletaan sitä mitä valvontalaissa säädetään, ellei jälkimmäisenä mainittu seuraa suoraan valvontalaista.

Valtiovarainministeriö 27.8.2024 Hallituksen esityksessä ehdotetaan lisäksi, että julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (myöhemmin tiedonhallintalaki) 21 § tulisi sovellettavaksi Työturvallisuuskeskuksen hoitaessa sille annettua rekisteröintiin ja tietojen luovuttamiseen liittyvää julkista hallintotehtävää.

Tiedonhallintalain 21 §:ssä säädetään tietoaineistojen säilytystarpeen määrittämisestä. Hallituksen esityksessä on kuvattu tiedonhallintalain soveltamisalaa, jota koskevan 3 §:n mukaan laki ei tule kokonaan sovellettavaksi, kun yksityinen yhteisö hoitaa julkista hallintotehtävää. 21 § on yksi sellaisista säännöksistä, joita ei tarvitse soveltaa. Tästä syystä hallituksen esityksessä ehdotetaan nimenomaista säännöstä, jonka mukaan Työturvallisuuskeskus soveltaisi tiedonhallintalain 21 §:ää käsittelemiensä tietojen säilytysajan määrittelyyn.

Valtiovarainministeriö toteaa, että 21 § on jäänyt yksityisiin henkilöihin ja yhteisöihin sovellettavien tiedonhallintalain säännösten ulkopuolelle hallinnollisen taakan vähentämiseen liittyvistä syistä. Tiedonhallintalautakunnan tiedonhallintalain 21 §:stä saadun palautteen perusteella voidaan kuitenkin todeta, että tietojen säilytysajan määrittelyä ja tietoaineistojen arkistointia tai tuhoamista koskevilla säännöksillä on ollut julkisella sektorilla tiedonhallinnan laatua parantava vaikutus. Valtiovarainministeriö näkee, että samanlainen positiivinen vaikutus voi olla myös yksityisten tahojen tiedonhallintaan, jos ne soveltavat tiedonhallintalain 21 §:ää. Valtiovarainministeriö suhtautuu siis myönteisesti siihen, että Työturvallisuuskeskus soveltaisi myös tiedonhallintalain 21 §:ää tietojen säilytysajan määrittelyyn.

Työturvallisuuskeskus 30.8.2024 Luonnoksen 7 §:n mukaan kerran ilmoitetut tiedot on ilmoitettava uudestaan vain siltä osin kuin tiedot muuttuvat. Vapaaehtoisten ilmoitusten osalta tulee määritellä vielä tarkemmin, miten huolehditaan tietojen eheydestä. Säilytyksen rajoittamisen tietosuojaperiaate edellyttää myöskin, että rekisterinpitäjän on suunniteltava ja pystyttävä perustelemaan henkilötietojen säilytysaika.

12 Panostajalain ja työturvallisuuslain muutokset

Työterveyslaitos 23.8.2024 Lausuntopyynnössä esitetyt muutokset panostajalain 1 §:ssä säädettävät soveltamisalan rajaukset ovat peruteltuja. Samoin perusteltuja ovat panostajalain 1 ja 24 § sekä työturvallisuuslain 6 § tekniset muutokset.

Puolustusministeriö 26.8.2024 Puolustusministeriö toteaa, että panostajalain 1 §:än esitetty muutos poistaa lain soveltamisalasta Puolustusvoimien tehtävät vastaa Puolustusvoimien aiemmin esittämää kantaa. Esitys on puolustusministeriön näkemyksen mukaan tarkoituksenmukainen ja kannatettava.

13 Vaikutustenarviointi ja säätämisjärjestysperustelut

Valtiovarainministeriö 27.8.2024 Valtiovarainministeriö pitää tarpeellisena, että hallituksen esityksessä kuvataan sen vaikutuksia tiedonhallintaan ja tietosuojaan, kuten esityksessä onkin jo tehty. Tältä osin valtiovarainministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että vaikutuksissa tulisi arvioida ja kuvata myös asiakirjojen säilytysaikojen määrittelyn ja ylläpidon sekä tarpeettomien aineistojen tuhoamista vaativa työpanos. Vaikutukset voivat olla vähäisiä vaikutuksia suuremmat.

Oikeusministeriö 27.8.2024 Luonnoksen säätämisjärjestysperusteluissa on käsitelty ja perusteltu säädösehdotusten keskeisimpiä valtiosääntöisiä kysymyksiä pääosin asianmukaisesti ja kattavasti. Säätämisjärjestysperusteluissa on todettu, että julkisuutta koskeva perusoikeus on käytännössä vastakkainen yksityisyyden suojaa ja henkilötietojen suojaa koskevan perusoikeuden kanssa. Julkisuusperiaate ja yksityisyyden suojaa koskeva perusoikeus tulevat usein keskenään punnittaviksi, mutta vastakkaisuuden sijaan kyse lienee enemmän siitä, että kyseisillä perusoikeuksilla suojataan eri intressejä.

Henkilötietojen suojan näkökulmasta oikeusministeriölle jää epäselväksi, onko ehdotetussa sääntelyssä otettu huomioon työelämän tietosuojaa koskeva sääntely. Säätämisjärjestysperusteluissa (s. 86) kuvataan oikeushenkilöihin liittyvää henkilötietojen käsittelyä. Oikeusministeriö huomauttaa tältä osin, että ehdotuksessa vaikuttaisi olevan kyse myös työntekijöiden henkilötietojen käsittelystä (työnantajalla esimerkiksi velvollisuus ilmoittaa Työturvallisuuskeskukselle tietoja työpaikan työsuojelun yhteistoimintahenkilöistä). Esitysluonnosta olisi syytä arvioida jatkovalmistelussa myös tältä osin.

Säätämisjärjestysperusteluissa on arvioitu ehdotettua maksusääntelyä perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuutta koskevan säännöksen valossa. Yhdenvertaisuuden ohella keskeistä sääntelyssä näyttäisi olevan perustuslain 21 §:ssä säädetty oikeusturva koskeva perusoikeus, joka sisältää oikeuden saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti. Kyseistä oikeutta konkretisoi esimerkiksi hallintolain 6 §:ssä säädetty viranomaisen velvoite kohdella hallinnossa asioivia tasapuolisesti.

Säätämisjärjestysperusteluissa arvioidaan panostajalain ja työturvallisuuslain soveltamisalojen rajausten muutoksia muun muassa perustuslain 18 §:n valossa. Elinkeinonvapauden suoja ei vaikuta ehdotettujen säännösten osalta relevantilta, koska kyse on virkatehtäviin liittyvien velvollisuuksien sääntelystä.

14 Lausunnonantajat

Sosiaali- ja terveysministeriö pyysi lausuntoa alla mainituilta 33 taholta. Lausunnon tai ei lausuttavaa - ilmoituksen antoivat tähdellä merkityt tahot. Viisi aluehallintovirastoa/ työsuojelun vastuualue antoivat yhteisen lausunnon. Lausuntoja annettiin yhteensä 21 ja lisäksi lähetettiin kuusi ei lausuttavaa -ilmoitusta.

Akava ry *

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK *

Etelä-Suomen aluehallintovirasto/ työsuojelun vastuualue * (aluehallintovirastojen yhteislausunto)

ETLA Elinkeinoelämän tutkimuslaitos * (ei lausuttavaa)

Itä-Suomen aluehallintovirasto/ työsuojelun vastuualue * (aluehallintovirastojen yhteislausunto)

Kansallisarkisto *

Kilpailu- ja kuluttajavirasto * (ei lausuttavaa)

Kirkon työmarkkinalaitos *

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT *

Liikenne- ja viestintäministeriö *

Lounais-Suomen aluehallintovirasto/ työsuojelun vastuualue * (aluehallintovirastojen yhteislausunto)

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto/ työsuojelun vastuualue * (aluehallintovirastojen yhteislausunto)

Oikeusministeriö *

Panostajakoulutuslautakunta/ Jukka Hietavirta

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto/ työsuojelun vastuualue * (aluehallintovirastojen yhteislausunto)

Puolustusministeriö *

Rajavartiolaitos *

Sisäministeriö * (ei lausuttavaa)

STTK ry *

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry *

Suomen Ensiapukoulutus Oy

Suomen Yrittäjät ry *

Tampereen Yliopisto/ Työelämän tutkimuskeskus/ Anne Mäkikangas

Tapaturmavakuutuskeskus TVK *

Teknisen kaupan liitto ry

Terveystieteiden tutkimuskeskus THL * (ei lausuttavaa)

Tietosuojavaltuutetun toimisto *

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKES * (ei lausuttavaa)

Työ- ja elinkeinoministeriö * (ei lausuttavaa)

Työn ja talouden tutkimus LABORE

Työterveyslaitos *

Valtiokonttori

Valtiovarainministeriö *

Lausunnon antoivat myös seuraavat tahot:

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry *

Poliisihallitus *

Tehy ry *

Työturvallisuuskeskus *